

61
 Ἐν Τ. Τ. № 31-1-41.
 Ἀγαπῶντὴ καὶ Λεβαιοτὴ Διεύθυν
 σις, τοῦ γένειον Ἑλληνίδων, καὶ
 τοῦ γένειον Ἑλλήνων, τοῦ ὁ
 σοῦτον, μοῦ ἀσσοτέισα, ἀράλλη
 μαί καὶ ἐγὼ τῆς ἐπιχειρήσει
 μου, καὶ τοῦ ἐπιχειρήσει μου
 χρονοφομοῦ. Πιστὸν ἐπὶ τοῦ
 ὑποκειμένου ἀφελόμενος διεύθυν
 σις δεῖ ἐγὼ νὰ ὑποθέσω ἢ
 ἄλλο ὑποθέσει μόνον τοῦτο. Ὅτι
 αἱ ἐγγυεῖς ἀποθέσει σας
 ἐγγυεῖσιν τὴν δέουσαν ἀπὸ
 χροῦν μίση ἐν τοῖς καρδιάς
 μας καὶ ἐπὶ ὅσον νὰ γνωρίζη
 ἢ ὅτι ἔστω καὶ μία ἄποψη
 τὴν ὁμοία ἀπὸψεως γιὰ μᾶς

αλ. Μ. Αμοργιανός
 80^ο Σύνταγμα Πεζικού
 7^ο Λόχος Τ. Τ. 980

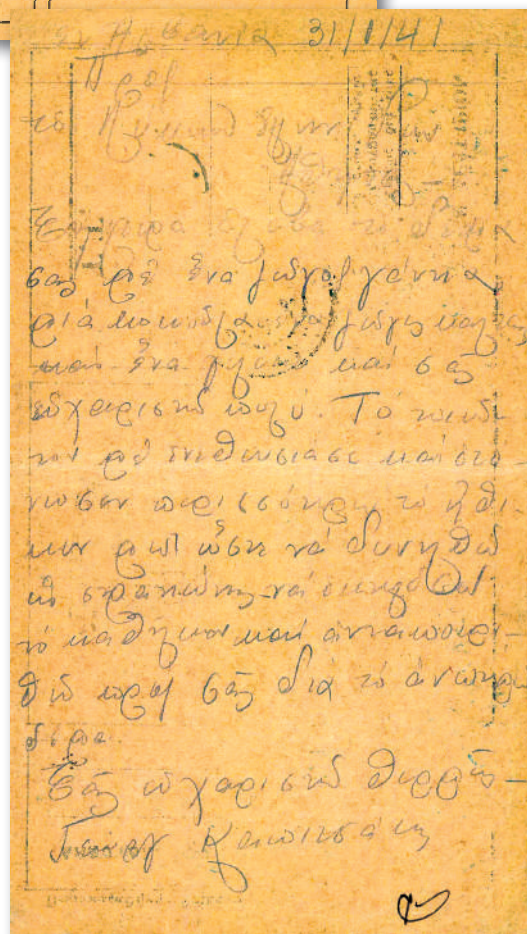
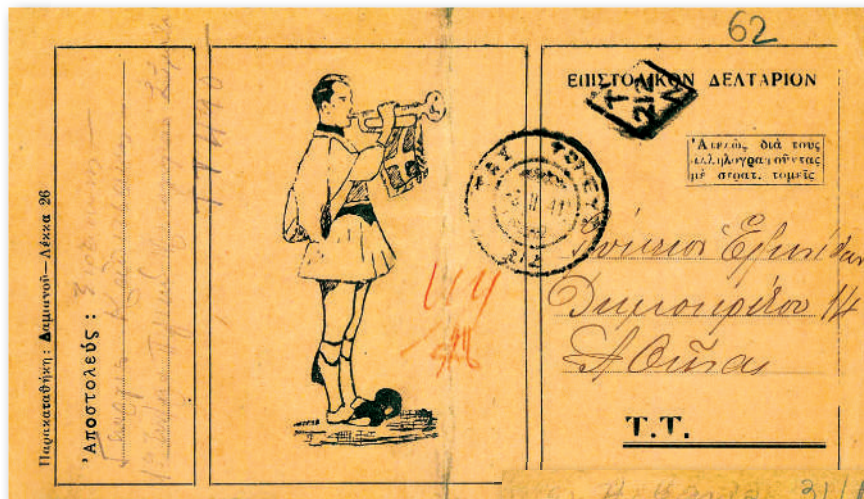
2
 σπληνὴ καὶ τὴν τόνωσον τοῦ
 ἠθικοῦ μας. Νεὶ εἶθε δεῖ θέσαι
 σι ὅτι ἡ ἀναπόφευκτος σημά
 αμαί, οἱ μελαγχροῦ ἀπὸ
 μοιαι, ἐπεὶ ὡς εἶναι τὰ
 ἀπογραφέντα τὰς φυλάξας μας.
 Ἐγγυεῖς ἐν δέουσιν ἀπὸψεως.
 Δοχμὴ τοῦ ἐπιχειρήσει γιὰ
 ὑποθέσει. Ἐμοῦ καὶ τὴν δέου
 δέουσιν μου.
 Ἐπὶ ὑπέροχος
 Αμοργιανός Μενέλαος.
 ἀναμένω ἀποάντησιν.

Ἐπὶ τῆς
 Ἀγαπῶντὴ καὶ Λεβαιοτὴ
 Διεύθυνσιν. καὶ Πιστὸν
 Τμήμα Βιβλιοθηκῆς
 Δημοσίου 14
 Ἀθήναι.

61

Στρατιώτης Αμοργιανός Μενέλαος. 80^ο Σύνταγμα Πεζικού, ΙΙ Τάγμα, 7^ος Λόχος.

«...αἱ ἐγγυεῖς ἀποθέσει σας ἐγγυεῖσιν τὴν δέουσαν ἀπὸ χροῦν μέσα εἰς τὰς καρδιάς μας καὶ ἐπὶ πλέον νὰ γνωρίζητε ὅτι ἔστω καὶ μία βελόνι τὴν ὁποία στέλνεται γιὰ μᾶς συντελεῖ καὶ τὴν τόνωσον τοῦ ἠθικοῦ μας». Το ἠθικὸ των ἀνδρῶν τοῦ 80^{οῦ} Συντάγματος Πεζικού παρέμενε ἀκαμίο ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς ἐπιστράτευσης. Ὅπως ἀναφέρει στὴν ἐκθεσὴ τοῦ διοικητῆς τοῦ συντάγματος, οἱ ἐφεδροὶ κλάσεως 1917 καὶ νεότεροὶ προσήλθαν με «ἀκράτητον ἐνθουσιασμόν» γιὰ νὰ ὑπηρετήσουν καὶ πολὺ ταχύτερα ἀπὸ ὅ,τι προέβλεπε τὸ σχέδιο ἐπιστράτευσης. Ἦταν ὅλοι καλὰ καταρτισμένοι καὶ εἶχαν ἐκπαιδευτεῖ κατάλληλα βάσει των προεπιστρατευτικῶν μέτρων.

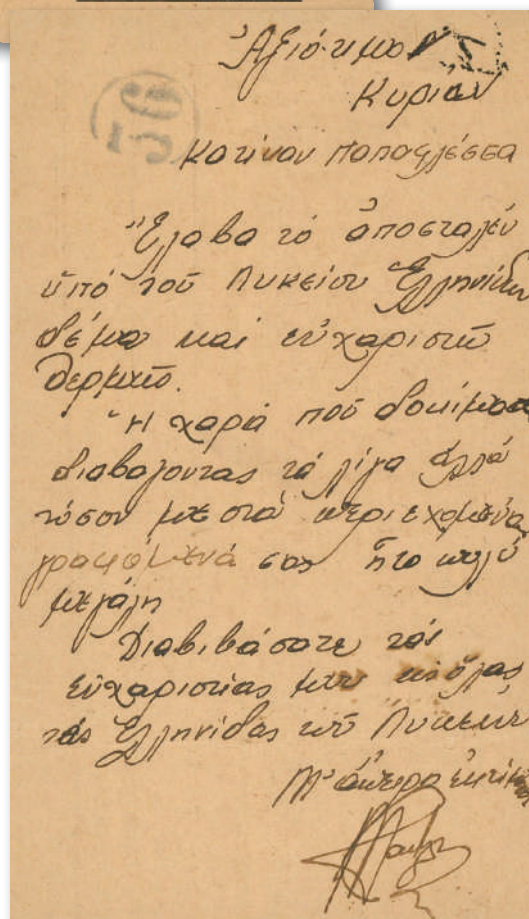
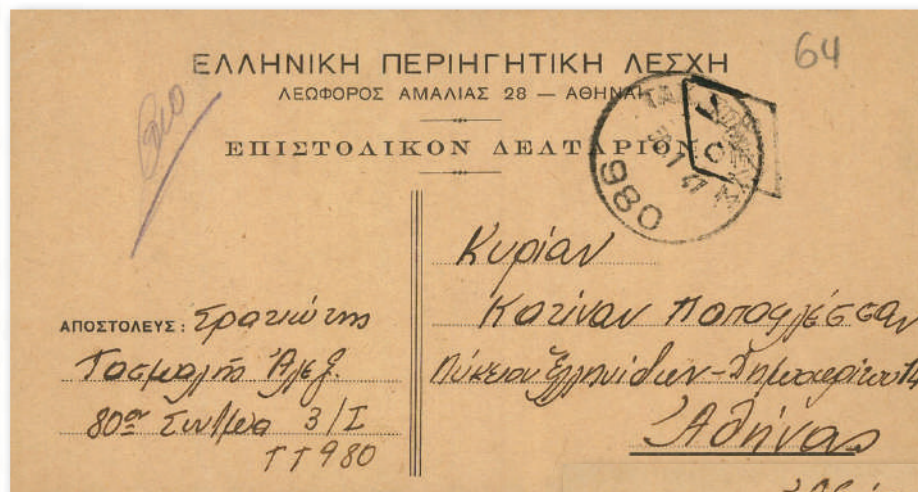

62

Στρατιώτης Καπιτσάκης Γεώργιος. 1ο Σύνταγμα Πεζικού, Μεταγωγικά Σώματος.

«Σήμερα ελαβα τό δέμα σας με ένα ζεύγος γάντια, μια κουκούλα, ένα ζεύγος κάλτσες και ένα γιλέκο και σās ευχαριστώ πολύ». Τα δέματα που περιείχαν είδη ενδύσεως και υποδήσεως, εσώρουχα και κάλτσες, σύμφωνα με τις οδηγίες της Στρατιωτικής Ταχυδρομικής Υπηρεσίας, έπρεπε να συσκευάζονται με κηρωμένο χαρτί ή με αδιάβροχο στερεό λευκό ύφασμα (οπότε έπρεπε και να ράβονται με ανθεκτική κλωστή) και να περιδένονται σταυροειδώς με σπάγκο. Τα βιβλία προτεινόταν να συσκευάζονται με ανθεκτικό χαρτί.

64

Στρατιώτης Τασμαλής Αλέξανδρος, 80^ο Σύνταγμα Πεζικού, Ι Τάγμα, 3ος Λόχος.

Το 80^ο Σύνταγμα Πεζικού επιστρατεύθηκε στις 28 Οκτωβρίου 1940 στον νομό Έβρου και παρέμεινε στον Συνοριακό Τομέα Έβρου ως σύνταγμα προκαλύψεως. Το Ι Τάγμα του ανέλαβε την προκάλυψη προς τη Βουλγαρία με τους 1ο και 2ο Λόχους, ενώ ο 3ος Λόχος μαζί με τον 1ο Λόχο Πολυβόλων παρέμειναν ως τον Μάρτιο του 1941 στο Προγεφύρωμα Πυθίου, με αποστολή την εκκαθάριση των χαρακωμάτων και την ετοιμασία της τοποθεσίας.

65
 Τ.Τ. 161 1-2-41
 Αγαπητοί μας αδελφοί
 ψηφά εν τών Αλβανικών όρειν
 με τόσων χρόνων στο χέρι
 σας στείχουμεν τας διό εδει-
 ρους εύχαριστίαι μετ διατα
 μάλλινα είδη παύ μου στείχα-
 τε και δια του παραδειγματός
 σας δευνύετε ότι είδατε φρα-
 γρατίαις αδελφοί μας.
 Τό χέρι αυτό όσον σας φράγει
 είναι τυγχμένο μετό γάτα
 όσον μου στείχαστε αιδένό-
 μινος δι ζεστασία και άνα-
 κούθησιν τας εύχαριστώ και
 Η δίστασις μου είναι άκριβός
 ως εξής:

Ύπαξιωματίον
 Καραντζίνας Σπύρος
 11^{ον} Σύνταγμα Πεζικού
 III Τάγμα
 Τ.Τ. 161.

Προς τό
 65
 Λύκειον Σηπτιδων
 οδός Δημοκρίτου 14
 Αθήνας

65

Υπαξιωματικός Καραντζίνας Σπύρος. 11ο Σύνταγμα Πεζικού, III Τάγμα, III Πολυβολαρχία.

Το 11ο Σύνταγμα Πεζικού (Τριπόλεως), έχοντας αγωνιστεί στην πρώτη γραμμή τον Δεκέμβριο του 1940, κατά τις επιθετικές επιχειρήσεις της IV Μεραρχίας προς Αργυρόκαστρο και Μάλι Σπατ, στα τέλη Μαρτίου του 1941 μετακινήθηκε στην περιοχή της Πέστανης και εγκαταστάθηκε αμυντικά στον Τομέα Κλεισούρας. Την περίοδο εκείνη το σύνταγμα «μαχόμενον εκπαιδευόμενον είχε ανέλθη ήθικώς εις ύψη σελαγίσματος και διεξήγαγεν τόν σκληρόν άγώνα εντός τών άνωμάτων στενών τής Κλεισούρας τραγουδών».

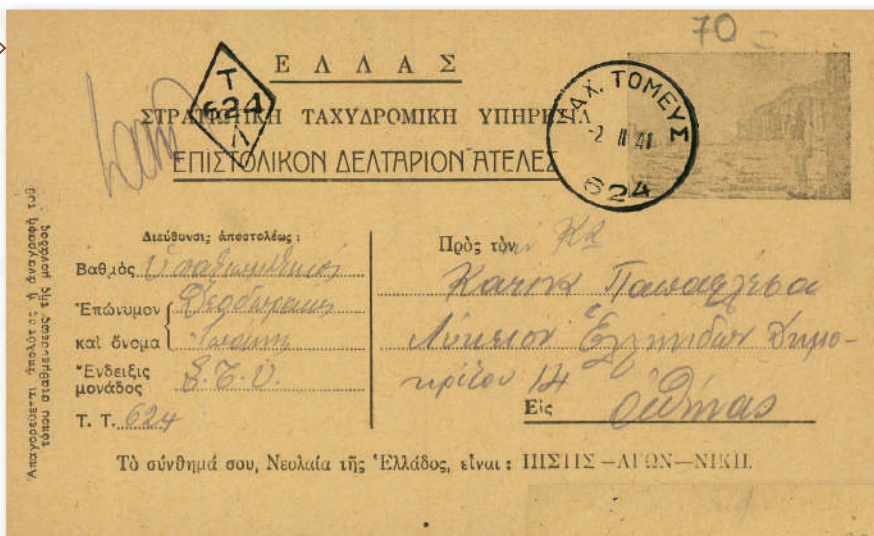

Ε.Ε. 624 2 Φεβρουαρίου 1941.
 Αξιότιμη κα.
 Γνωρίζω το ενδιαφέρον σας για τα
 παιδιά μας, επειδή και ως οι άλλοι
 θα ήθελα να τα δω και να τα φρονίσω
 όπως μπορείτε να με βοηθήσετε
 γιατί είναι μικροί και οι άλλοι δε
 μπορούν να τους βοηθήσουν.
 Θα ήθελα να δω τα παιδιά σας και να
 τα φρονίσω όπως μπορείτε να με
 βοηθήσετε. Θα ήθελα να δω τα
 παιδιά σας και να τα φρονίσω.
 Θα ήθελα να δω τα παιδιά σας
 και να τα φρονίσω.
 Θα ήθελα να δω τα παιδιά σας
 και να τα φρονίσω.
 Θα ήθελα να δω τα παιδιά σας
 και να τα φρονίσω.
 Θα ήθελα να δω τα παιδιά σας
 και να τα φρονίσω.

Υπαξιωματικός Θεοδωράκης Ιωάννης. Κέντρο Ανεφοδιασμού Σερρών, Στρατιωτική Ταχυδρομική Υπηρεσία.

Ο υπαξιωματικός ζητούσε να του στείλουν κάτι μάλλινο «τό όποιον θά θερμάνει παιδιά πού ή σκληρά ανάγκη έστέ-
 ρησε από τήν θέρμην τής προσφηλούς των έστίας», επειδή δεν είχε προλάβει να εφοδιαστεί εγκαίρως. Υπηρετούσε
 στην Ταχυδρομική Υπηρεσία του Κέντρου Ανεφοδιασμού Σερρών και η επιστολή του προωθήθηκε από τον αρμόδιο
 Ταχυδρομικό Τομέα 624, ο οποίος υπαγόταν στο Τμήμα Στρατιάς Ανατολικής Μακεδονίας και είχε ξεκινήσει να λει-
 τουργεί στις 8 Νοεμβρίου 1940.

Το δριμύ ψύχος: ο «άλλιος εκθρός»

Η κακοκαιρία ήταν ο άλλος μεγάλος εκθρός που καλούσαν να αντιμετωπίσουν οι Έλληνες πολεμιστές τον χειμώνα του 1940-1941. Για πολλούς, μάλιστα, το κρύο ήταν ο πραγματικός εκθρός, ο μόνος ισχυρός αντίπαλος από τον οποίο απειλούνταν. Τα ελληνικά στρατεύματα δοκιμάστηκαν σκληρά από τις ακραίες καιρικές συνθήκες στο αλβανικό μέτωπο, με αποκορύφωμα την περίοδο από τα μέσα Δεκεμβρίου του 1940 έως τα μέσα Μαρτίου του 1941, κατά την οποία επικρατούσε καιρός «συνεφώδης, όμιχλώδης, πλήν ευαρίθμων ημερών με ήλιον. Μέ συνεχείς χιονοθύελλας, δριμύτατον ψύχος, παγερά ρεύματα [...] και μη δυναμένων τών ανδρών να θερμαθώσιν εκ τής ανάγκης τής καλύψεώς των, από τόν εκθρόν (καπνός τήν ημέραν, πυρά τήν νύκτα)».

Τα προβλήματα από το ψύχος δεν είχαν τέλος για τους Έλληνες μαχητές στα αλβανικά βουνά. Για παράδειγμα οι πρώτες προσπάθειες δημιουργίας παραπηγμάτων εγκαταλείφθηκαν, καθώς όσα κατασκευάστηκαν «μέ λίαν υπέρμοχθον έργασίαν» διαλύθηκαν από τις σφοδρές χιονοθύελλες. Παρ' όλα αυτά, η επινοητικότητα και «ή δύναμις προσαρμογής του Έλληνος» ήταν αξιοθαύμαστες. «Παράδειγμα ήθικόν υπέροχον. Άλλα και δείγμα τρανόν τής ευφυΐας μας και τής ικανότητος τής φυλής να υπερνικᾶ ὄλες τīs δυσμένειες τής φύσεως και να προσαρμόζεται σέ ὄλες τīs περιστάσεις». Έτσι, οι σκηνές και τα αντίσκηνα υπό την κάλυψη του χιονιού κατά τη διάρκεια της νύχτας δημιούργησαν την «ὕπηρεσίαν τών νυκτοχινοφυλάκων, μέ πτύα, πρὸς πρόληψιν τοῦ ἐνταφιασμοῦ τών μαχητῶν ὑπό τās χιόνας». Αλλού, πάλι, υπήρχαν «πολλά ἄμπρι[ά] μέ σύστημα ἐξόδου τοῦ καπνοῦ».

Προ παντός, όμως, ὅλοι τους αντιμετώπιζαν τον ψυχρό, υγρό εκθρό με τη θέρμη της ελληνικής ψυχής: «Αὐτὴ εἶναι πού λυώνει τὰ χιονόβουνα περισσότερο και ἀπό τīs εὐεργετικῆς ἡλιακῆς ἀχτίδες και τοῦ νοτιᾶ τήν ἐνέργεια. Εἶναι ἡ ψυχὴ πού φλογίζεται και δονεῖται ἀπό βαθειὰ πίστη γιὰ τὴ θριαμβευτικὴ Νίκη μας και τὸ μεγαλεῖο τής ἀγαπημένης πατρίδας, σαρώνοντας κάθε ἐμπόδιο, κάνοντας δυνατὸ τὸ ἀδύνατο».

Το κράτος και οι γυναίκες, κυρίως μέσω των σωματείων, φρόντιζαν για να «ντύσουν καλά τούς φαντάρους». Κάθε πακέτο με μάλλινα είδη είχε ανεκτίμητη αξία, ειδάλως δύσκολα θα μπορούσαν οι μαχόμενοι να αντέξουν το τσουχτερό κρύο της Αλβανίας: «Ὀλων μας, λίγο ὡς πολὺ, τὰ σώματα προστατεύονται ἀπό μάλλινα, πού μᾶς φόρεσε ἡ στοργὴ τής μάνας ἢ ἀδελφῆς, ἢ ἀγάπη τής γυναικας μας και ὁ πατριωτικὸς ἐνθουσιασμὸς κάποιας ἄγνωστης Ἑλληνίδας, πού πολὺ λυπάται, γιὰτὶ δὲν ἔχει τὸ προνόμιο νὰ εἶναι ἄνδρας γιὰ νὰ ἀνυψωθῇ κί αὐτὴ στὰ ἠθικὰ ὕψη τής καρτερίας, τής ὑπομονῆς και τής ἀντιμετώπισεως τής βαρειᾶς κακοκαιρίας».

Μεταφορά πυρομαχικών κατά τη διάρκεια χιονοθύελλας (Φωτογραφικό αρχείο ΓΕΣ/ΔΙΣ).

Άνδρες της ΙΧ Μεραρχίας Πεζικού στο ύψωμα Κάμια τον Δεκέμβριο του 1940 (Φωτογραφικό αρχείο ΓΕΣ/ΔΙΣ).

#1

2-2-41

Πρὸς τὴν
 ἑνωσὶν τῶν Ἑλληνίδων ἡμίτων
 Ἰθύνων
 ἀδελφοί, ἡμεῖς τὸ δὲ
 καρῶν εἰς τὴν καὶ ἄλλοι
 ὡς καὶ εἰς τὸν ὡ-
 χαριστὴν διὰ τὸ ἔσοσθαι
 ἰσχυροί.
 εἰς τὴν ἑνωσὶν τῶν ἑλλήνων
 καὶ δὲ γρηγορὰ δὲ ἀπὸ
 γούραι καὶ ἡγεμονίᾳ
 θαλασσοπόροι καὶ
 μὲν γινώσκουσι τὴν νέαν
 δυνάμει μὲν καὶ οὐκ ἔτι
 ὁμιλοῦσαν
 Πίππας Μιλτιάδης
 Μονὸς 939 ἰσοκατόντητος
 ἑπορωσιμαῦ ΤΤ 652

#1

Πρὸς
 τὸ ἡμίτων Ἑλληνίδων
 ἰσοκατόντητος 14.-
 Ἰθύνων

Ἐπισημαίνω τὴν ἰσοκατόντητος
 ταχυδρομίας.
 Μιλτιάδης
 Πίππας

Ἰθύνων
 Πίππας Μιλτιάδης
 Μονὸς 939 ἰσοκατόντητος
 ἑπορωσιμαῦ ΤΤ 652

71

Δεκανέας Πίππας Μιλτιάδης. Β' Ρυθμιστικό Κέντρο, Λόχος Κατωτέρου Προσωπικού.

Ο δεκανέας, που είχε ξαναγράψει στο Λύκειο των Ελληνίδων μόλις λίγες ημέρες νωρίτερα (βλ. αρ. 55), γνωστοποιεί την αλλαγή της διεύθυνσής του προκειμένου να διατηρήσει τη μεταξύ τους αλληλογραφία. Η σημασία που είχε η ιδιωτική αλληλογραφία για την τόνωση του ηθικού των στρατιωτών είχε γίνει κατανοητή από τη διοίκηση του Β' Ρυθμιστικού Κέντρου και από τον αρμόδιο Ταχυδρομικό Τομέα 652. Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε ο διοικητής του κέντρου, η ταχεία αποστολή της αλληλογραφίας στον προορισμό της ήταν «ἐκπλήρωσις ἱεροῦ καθήκοντος» και για τον λόγο αυτό ο ίδιος αυτοπροσώπως ἐπόπτευε τη λειτουργία της Ταχυδρομικῆς Υπηρεσίας στον τομέα ευθύνης του.

Ε Λ Λ Α Σ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΕΛΕΣ

73

Διευθυνσις: Άποστολέας.

Βαθμός: Στρατιώτης   Προς τὸ: Λύκειον Ἐλληνίδων

Ἐπώνυμον: Κανόνης

καὶ ὄνομα: Ἰωάννης   Τμήμα Βιολογικῆς

Ἐνδείξις μονάδος: 23^{ον} Σύνταγμα Πεζ.   14 Σεπτεμβρίου 14

Τ. Τ.: Π^{ος} Λόχος Πολυβόλων   Εἰς: Ἀθήνας

Τ. Τ. 724

... Θυσίαι, δουλεία, ἀγώνας γιὰ τὴν Ἑλλάδα, μ' ἓνα μοναδικὸ σκοπὸν: ΤΗ ΝΙΚΗ

καὶ γι' αὐτὴν τὰ πάντα.

Ἐν Τ. Τ. 724 ὑφ. 3 - 2 - 41.

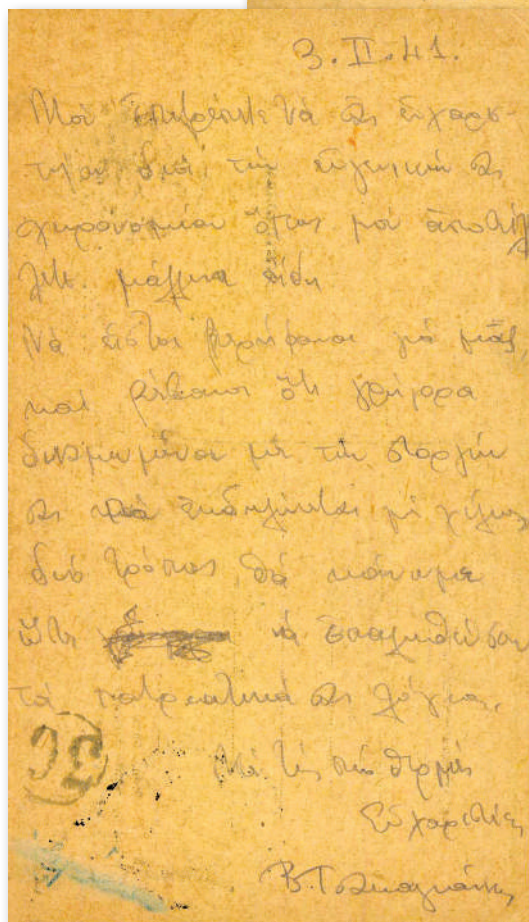
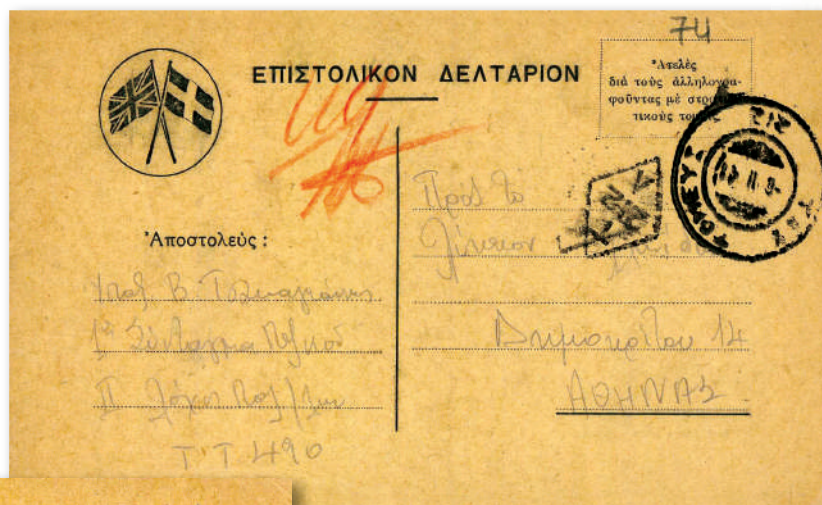
Πρὸς
τὸ Λύκειον Ἐλληνίδων
Ἀθήνας

Παρακαλῶ δεχθῆτε ἡς θερμῆς μου
εὐχαριστίας διὰ τὸ ἀποστολὴν εἰς
αὐτὸν μου εἰσέλατε. ἔνε ἀφάνταστον
ὁ ἐνδοξασμὸς ὅσον μας ὅταν
ἐβλῶμεν ὅτι ἡ ἑξέλιξις εἶπεσε εἰς
μεγέθεισιν μᾶλλον ὡς εἰς ἔξοχον
γιὰ μᾶς. Νὰ εἶδετε εἰς ἀποδοτικῶς
βαίνει ὅτι ἡμεῖς ἡμεῖς ἡμεῖς ἀνα-
παύμεθα ὅσον μας ἔχει μόνον
καὶ ἡμεῖς ἡμεῖς δύναμις γιὰ
να ἐπιτύχωμεν τοῖς ἀναφορῶν φρα-
γμάτων εἰς δόξασι μὴ τὴν βοή-
θειαν ἡμεῖς Παναγιῶς μὴ ἄρα γρη-
γορώτερα ἢ γρηγορώμεν διὰ νι-
κητικῶν καὶ φέρωμεν ὅσοι ἐξέδοροι
ἢ ἐπιτυχισμένοι μίση εἰς μίση ἐξ-
τάσει δι' ὅμοια ἢ δι' ὅμοια.

Μετ' ἀγάπην ἐπιτίμησιν ἡ ἀγάπην
Κανόνης Ἰωάννης

73 Στρατιώτης Κανόνης Ιωάννης. 23ο Σύνταγμα Πεζικού, 2ος Λόχος Πολυβόλων.

Η συγκεκριμένη επιστολή είναι η μοναδική που προέρχεται από το 23ο Σύνταγμα Πεζικού, το οποίο επιστρατεύθηκε στη Χίο τον Σεπτέμβριο του 1940. Περιλάμβανε εφέδρους της κλάσεως του 1926 (αλλά και από νεότερες) και κληρωτούς των κλάσεων 1938 και 1939, στην πλειονότητά τους από τη Χίο, ενώ ένα ελάχιστο ποσοστό είχε καταγωγή από άλλες περιφέρειες. Κατά τον χειμώνα 1940-1941, παρά τις αντίξοες καιρικές συνθήκες, το ηθικό των ανδρών του συντάγματος παρέμενε ακμαίο σε όλη τη διάρκεια των επιχειρήσεων, όπως τονίζεται στην επίσημη πολεμική του έκθεση.

74

Υπαξιωματικός Τσακαγιάννης Βασίλειος. 1ο Σύνταγμα Πεζικού, 2ος Λόχος Πολυβόλων.

Την ημέρα που ο υπαξιωματικός Τσακαγιάννης απεύθυνε τις ευχαριστίες του προς το Λύκειο των Ελληνίδων η μονάδα του βρισκόταν σε αλβανικό έδαφος συνεχίζοντας την πορεία της διαμέσου της κοιλάδας του ποταμού Δεβόλη: «3 Φεβρουαρίου 1941 - Ημέρα Δευτέρα. Καιρός: Βροχερός άνευ διακοπής. Ψύχος δριμύ. Τό [1ο] Σύνταγμα συνέχισε την πορείαν του από 9ης ώρας διά της έπισκευαζομένης άμαξιτής όδοϋ ήτις ήτο εις κακήν κατάστασιν λόγω τών συνεχών βροχών. Τμήματα μηχανικού έργαζόμενα δραστηρίως καθίστων τόν δρόμον διαβατόν [...] Τά τμήματα κατηλίσθησαν εις τό λασπώδες έδαφος και υπό βροχήν...».

...οροπέδι οί βουνο
...δυσόβατον αγ
...αδ κομπολιμή
...γούμε και ή
...και διαγορα κωρικ
...εργαίς των.
...νίη και ής λίουδε
...4Τ2 ή ΕΠΗΑΕ ΜΑΕ
...βιβρή της όννύκ
...οί ήρωί και αυτοί
...ανδών ήδουσιώδη
...για να μωορίουν
...ανήργης και
...α στο χέρη και
...α της για να ήγελ
...ανδρανγυλον ή
...μειορσά.
...της ήν διηγνουν
...α της, μάωρε τό
...ήνδα ήπέρησιν.
...αυνοι, και ήνας
...αυτε ή άερς της
...εισροφίον, και
...ή ήν ήλυορίαν.

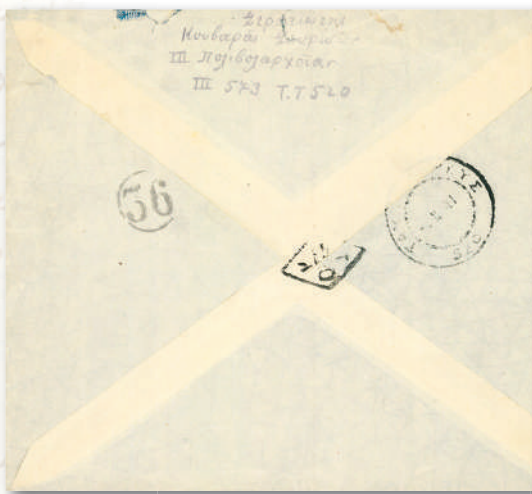
...ουώ ήρλορ
...ουώ ουώ
...ουράδαν
...ουώ, ουώ "Πουίς
...ουώχαί κωρίε

Κυρία
 Κατίνα Παπαχρόστου
 Λύκειο Έλληνιστών
 Διαφιρίτου 14
 Αθήνας

ΕΡ ΤΤ 520 23/4/1941

75

Προς Λύκειο Έλληνιστών Γμήμα Βιβλιοθήκης
 Δεν έχω λόγους να σας ευχαριστώ
 για το δώρο το όσιον μου εστίγατε
 ως και την παλαιά και τσάρα και
 εντός του Γμήματος μου ήταν άσχημο
 χρισίμα.
 Δεν υπάρχει ακριβώς ότι όλοι
 ή έμμετες σικρετζή και ζώντες έργαζοντε
 και πάραυτον το παλιοντους άσως έρημ
 ενώ παρασώζουμε την γη και την
 έλευθέρια της άραβίνας Παρίως.
 Δά ήθελα να σας έγραφα πολλά πράματα
 αλλά λόγω πίστεως δεν μου το
 βολέψατε.
 Έπίσης ευχαριστώ ως και την Κυρία
 Παπαχρόστου και την δεσποινίδα
 Μιάνη Καρβελά.
 Τελευταία την ένωλογισμον σας εΰχομε
 όσος σας βρή έρ σήρι ήγια μεθυσίγους
 Ιερατών Κουβαράς Σπυρίδων

75

Στρατιώτης Κουβαράς Σπυρίδων. 53ο Σύνταγμα Πεζικού, III Τάγμα, III Πολυβολαρχία.

Το 53ο Σύνταγμα Πεζικού συγκροτήθηκε στις αρχές Οκτωβρίου του 1940 στη Νεάπολη Κοζάνης και αποτελείτο κατά τα 2/3 από εφένδρους των επαρχιών Κοζάνης, Γρεβενών και Καστοριάς και κατά το 1/3 από κληρωτούς προερχόμενους κυρίως από την Πελοπόννησο. Μέχρι το τέλος Νοεμβρίου έλαβε μέρος στη μάχη της Μόροβας και στην κατάληψη της Κορυτσάς, ενώ από τις αρχές Δεκεμβρίου εγκαταστάθηκε αμυντικά στο όρος Κάμια. Κατά το διάστημα που παρέμεινε εκεί, κατέλαβε το ύψωμα Κορίτσα, με σημαντικές απώλειες: 2 αξιωματικοί και 50 οπλίτες νεκροί, 3 αξιωματικοί και 17 οπλίτες τραυματίες.

76
 Τ.Τ. 652 τ. 4/2/1941

Πρόι το
 Λύκειο Έγγυιδας
 Αθήνας

Αξιότιμη Κυρία Πρόεδρος

Ξαύνη να ξαί ευφράτω τας
 θερμότητας ευχαριστίας μου διά τό
 όσον τό όσον έγχατε τήν σπαργή
 και μαγνήτη τά με στείγετε να
 όνη και διά τας εύχάς σας και
 τήν διαβεβαίωση ότε θα άμυνισώ
 μαζί με τήν έν όψη άδελφή
 μέ τήν αὐτή ένδοξασμό και
 όντων διά τήν όρμηώρω αν
 τή Μηνυ και τήν ενδύωρη έν

της Αλβανίας τήν άνάστη και
 ιδίωτα εισβορέω.

Μετά τ υγός
 ΑΒ Ξυ

Α.Δ. στρατιώτης. Γιακουμίδης
 Μιχαήλ Σ5 Διμοιρία
 Υγειονομικών Αυτοκινήτων
 τ.τ. 652

Κυρία Τριανταφυλλίδου
 ευχαριστώ να τής όδω αὐτή
 τήν 11 Πρόι

Τό Λύκειο τήν Έγγυιδας
 «Μέρμυρα τήν Στρατ ώτα
 «061 Διμοιρία 14

Αθήνα

76

Στρατιώτης Γιακουμίδης Μιχαήλ. Σ5 Διμοιρία Υγειονομικών Αυτοκινήτων.

Στο σύνολό τους οι διοικητές των μονάδων Αυτοκινήτων επεσήμαιναν τα προβλήματα από την έλλειψη ειδικευμένου τεχνικού προσωπικού, αφού στις περισσότερες μονάδες είχαν τοποθετηθεί «τεχνίται τελείως άνίδεοι». Παρ' όλα αυτά, υπήρξε ικανός αριθμός οχημάτων που παρέμειναν σε καλή κατάσταση καθ' όλη τη διάρκεια του πολέμου. Επρόκειτο συνήθως για επιταγμένα αυτοκίνητα που είχαν ως οδηγούς τους ίδιους τους ιδιοκτήτες τους. Οι τελευταίοι ήταν αφενός «λιάν πεπειραμένοι», αφετέρου ενδιαφέρονταν για την περιουσία τους, με αποτέλεσμα να συνεισφέρουν και οι ίδιοι στην επισκευή των οχημάτων τους.

ΕΛΛΑΣ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ ΑΤΕΛΕΣ

78

Διεύθυνσις αποστολής:

Βαθμός Ορεινός   Προς τὸν Λύκειον τῶν Ἐπιπέδων

Ἐπώνυμον Αἰβαλιώτης   ὁδὸς Σαρακηνῶν Αρ. 14

καὶ ὄνομα Θεόδωρος

Ἐνδειξις μονάδος Μ. 1393

Τ. Τ. 724   Εἰς Ἀθήνας

Παιδιά μου, Ἐμπρός!
Ριχθῆτε με λύσσα, με φανατισμό, με τρέλλα στὸν ἀγῶνα.
Ὁ καθένας καὶ ἡ κάθε μία στὴ θέσι του μέχρις ἑσχάτων.

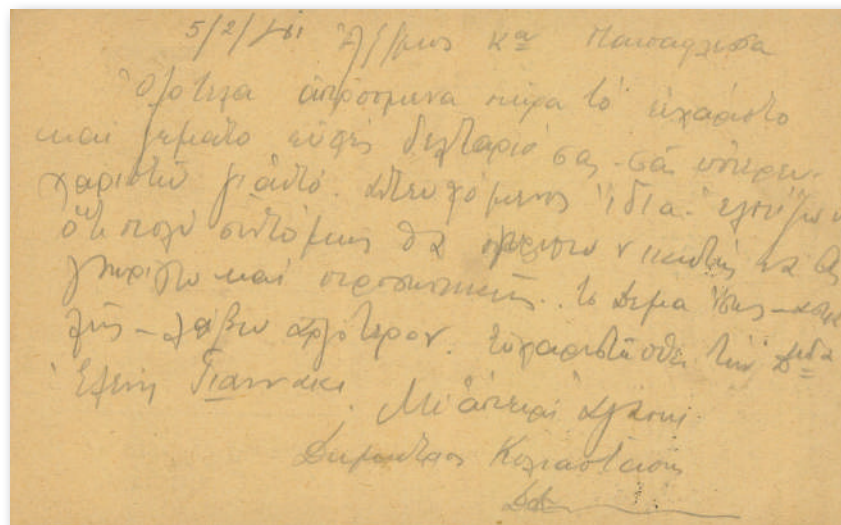
Ἢ ΜΕΤΑΣΑΣ

Εν τ.τ. 724 τῆ 5/1/41.
Πρὸς τὸ Λύκειον τῶν
Ἐπιπέδων. Σήμερον ἔλαβα
τὸ Στρατηγικὸν ἐπιτάξιον
καὶ τὸ δέλεαι μου μετ'
ἀποστολῆς μετὰ 2 φωνῶν καὶ
μαὶ ἕνα φέρον, καὶ τὰ τρεῖς
δεματάκια με κλωστή καὶ βελόνη
ἔαυ εὐχαρίσω διὰ τὴν ἐφορμύδα
πρὸς τὸν κομητάρχη τῶν Πελοποννησίων καὶ
να εἴτε βέβαιον ὅτι ἡ ἄλλη
ἑπιτάξις ἀπὸ τὸν ἑξῆς, καὶ
καὶ ἐπὶ τοῦ γραφείου, ἀλλὰ
ὡς νὰ μὴν ἴσχυον, ἡ ἐπιτάξις,
αἰγὸν καὶ ἄλλο, αὐτοὶ ἐπὶ τὴν ἐφορμύδα
ἔδεν ὑποχρεώσῃ με τὸν ἑξῆς,
γὰρ τὰ κομητάρχη ἐπὶ τὴν ἐφορμύδα
τῆ ἀνάγκης με τὰ ἑξῆς καὶ
ἑξῆς τῶν ἐξῆς; Περὶ γὰρ
δὲ γρηγορῶν αἰγὸν Νικητῶν
τῶν ἀπὸ αὐτῶν ἐφορμύδα καὶ
ἑξῆς νὰ ἐφορμύδα τῶν ἐξῆς
τῶν ἐξῆς. Θεόδωρος Αἰβαλιώτης
Χειρογράφοι.

78

Οπλίτης Αἰβαλιώτης Θεόδωρος. XIII Ορεινὸ Νοσηλευτικὸ Τμήμα.

Ἡ ανεπάρκεια σε νοσηλευτικὰ κέντρα καὶ υγειονομικὸ υλικὸ ἐγίνε εντονότερη ἐξαιτίας τῆς συνέχισης τῶν επιχειρήσεων καὶ τοῦ πρωτοφανοῦς ψύχους τοῦ χειμῶνα τοῦ 1940-1941. Οἱ αὐξημένες ἀπώλειες μάχης καὶ μὴ μάχης (τραυματίες, ἀσθενεῖς καὶ κρυόπληκτοι) υποχρέωσαν τὴ Διεύθυνση Υγειονομικῆς Υπηρεσίας τοῦ Γενικοῦ Στρατηγείου νὰ προβεῖ στὴν ἀνάπτυξη ἐπιπλέον 20.000 κλινῶν. Εἰδικότερα, ἡ υπηρεσία προέβη στὴ διαμόρφωση ὀρισμένων υγειονομικῶν σχηματισμῶν τῶν πρόσω, δηλαδὴ χειρουργείων καὶ νοσηλευτικῶν τμημάτων, σε κέντρα νοσηλείας, με κλίνες περισσότερες ἀπὸ τις προβλεπόμενες, καὶ στὴν ἐπίταξη κτηρίων στα μετόπισθεν καὶ στο ἐσωτερικὸ.

79

Οπλίτης Κολιαστάσης Δημήτριος. 34ο Σύνταγμα Πεζικού, II Τάγμα, 7ος Λόχος.

«Ολοτελα ἀπρόσμενα πήρα τό εὐχάριστο καί γεμάτο εὐχές δελταρίό σας, σᾶς ὑπερευχαριστῶ γι αὐτό. [...] Εὐχαρστήθε τήν Δίδα Ἑλένη Γιαννάκη». Η Ελένη Γιαννάκη ἦταν ἐκείνη που εἶχε προτείνει τον στρατιώτη στο Λύκειο των Ελληνίδων για την αποστολή δέματος. Το ὄνομά της αναφέρεται και σε άλλες επιστολές, καθώς εἶχε προτείνει τουλάχιστον ἐπτά στρατιωτικούς στο Τμήμα «Μέριμνα ὑπέρ του Στρατιώτου» για τις αποστολές δεμάτων τον Ιανουάριο και τον Φεβρουάριο του 1941, ἐνῶ εἶχε προσφέρει και ἡ ἴδια πλεκτά γάντια και κάλτσες στη Δανευστική Βιβλιοθήκη. Ἦταν μέλος του Λυκείου των Ελληνίδων και ἡ διεύθυνσή της ἦταν στην οδὸ Ξενοκράτους στο Κολωνάκι.

81

Προς το Λύκειο Ελληνίδων
Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας

Μεγάλη χαρά μου προξένησε
τό από 14/1/41 σταλέν δελτάριόν σας,
με χάρτες δέ η πατριωτικόν κτλ
χάρτην κτλ. Σωστά άρτίως να σας
αυθεντικόν και με δέμα να σας εν-
χαριστήσασ δια τών τιμών κτλ με
δωσας και δια τών ενόχων σας.

Εύχαριστῶ Ἑλλάδα μου με τών βόη-
θειάν τῶ Θεοῦ μία μερά νι υπέρτα
δάρωσαεφραμμένη νι συνεχίσῃ τῶν
δρόμων τῶν πολεμικῶν αἰώνων αἰσῆς
εὐχαριστῶ τῶ Λύκειον Ἑλληνίδων νι
συμπερασεύσῃ πάντα αἰσῆς και
εὐρα σε μία καὶ σε μία πο-

χρησιμῆ σε μία ψυχρῆ ἑλ-
λάδα, αἰσῆς μας ὑπερήρα-
νοί, ἐπίδοται ἀνδρωσῆ δὲ
ἀμοχουδιανὲ σε δρόμο τῶ
αεθρησῆ μου τῶν πολεμικῶν
τῶν στρατιωτῶν μετ' Ἑλλάδα.

Σὲ παρακαλῶ δεχθῆτε
και διαβιβάσατε τῶν εὐ-
χαριστήσῃ μου πρὸς τὸ Λύ-
κειον Ἑλληνίδων. Ἐμασῆ
ὑπερήρανα ἑλ' αὐτῶ τὰ παιδιὰ
αὐτῶ Ἑλλάδα, για τῶν βαίνδων
πὸν προσφέρῃται και σεῖ, αἰσῆς
και ἡ καὶ ἑλ' Ἑλληνίδων, αἰσῆς
μενὸ μου ἀρτίως για τὸ Με-
χελῆτε τῶν διακριτῶν μετ' -
ἰδιαιτέρως εὐχαριστῶ τῶν

κ. Τσικβίανος και σε κ. Για-
ωαφῆσε ἐν χάρτιν τῶν αἰσῶ
νὰ μου χράψῃτε.
Μόλις λάβω τὸ δέμα σας
ἀμέσως θὰ σας χυμῆσω τῶν
χάρτην κτλ, εἶμαι δὲ βέβαιος δὲ
τὸ δῶρον σας δὲ με εὐχαριστῶ
ση καὶ.

Ἀθήνα κτλ 6/2/41
Σὲ εὐχαριστῶ
Ἀντώνιος Τζαννέτος
3^{ος} Σύνταγμα Πεζικῶν
1^{ος} Λόχος Πεζικῶν
Τ. Τ. 850.

Κυρίας
Κατίνῃ Τζαννέτῃ
Λύκειον Ἑλληνίδων
Συμπούριον 14
Ἀθῆναι

Ἀντώνιος Τζαννέτος
3^{ος} Σύνταγμα Πεζικῶν
1^{ος} Λόχος Πεζικῶν
Τ. Τ. 850
Συμπούριον

81

Δεκανέας Τζαννέτος Αντώνιος. 3ο Σύνταγμα Πεζικού, 1ος Λόχος Πολυβόλων.

«Μεγάλη χαράν μου προξένησε τό από 14/1/41 σταλέν δελτάριόν σας [...] Μόλις λάβω τό δέμα σας ἀμέσως θά σας γνω-
ρίσω τήν λήψιν του, εἶμαι δὲ βέβαιος ὅτι τό δῶρον σας θά μέ εὐχαριστήσῃ πολύ». Στις 14 Ιανουαρίου 1941 το Λύκειο των
Ελληνίδων απέστειλε σε στρατιωτικούς του μετώπου μια μεγάλη ομάδα δεμάτων που είχαν το ίδιο περιεχόμενο: ένα
ζεύγος κάλτσες, ένα ζεύγος γάντια, σύκα, κενά δελτάρια και ένα μολύβι. Ταυτόχρονα απέστειλε τα αντίστοιχα δελτάρια
με τα οποία οι αποδέκτες ενημερώνονταν για την αποστολή των δεμάτων. Τουλάχιστον εἰκοσι ἀπὸ τις ἐπιστολές των
στρατιωτικῶν εἶναι εὐχαριστήριες για αὐτὰ ακριβῶς τα δέματα. Το περιεχόμενο του συγκεκριμένου δέματος επιβεβαιώ-
νεται στη δεύτερη ἐπιστολή του δεκανέα (αρ. 306).

84

ΕΛΛΑΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ ΑΤΕΛΕΣ

Διεύθυνσις αποστολής:

Βαθμός: Στρατιώτης

Επίσημον: Σαραντής

και όνομα: Πύργου

Ενδειξις μονάδος: Πυροβολικού

Τ.Τ.: 850

Προς τον: Νίκιαν Ελλάδα

όδου Δημοκρατίας 14

Είς: Αθήνας

Το σύνθημά σου, Νεολαία της Ελλάδος, είναι: ΠΙΣΤΙΣ—ΑΓΩΝ—ΝΙΚΗ.

L. ΜΕΤΑΣΕΑΣ

4 7^α Φεβρουαρίου 1941

καλή μου Κυρία

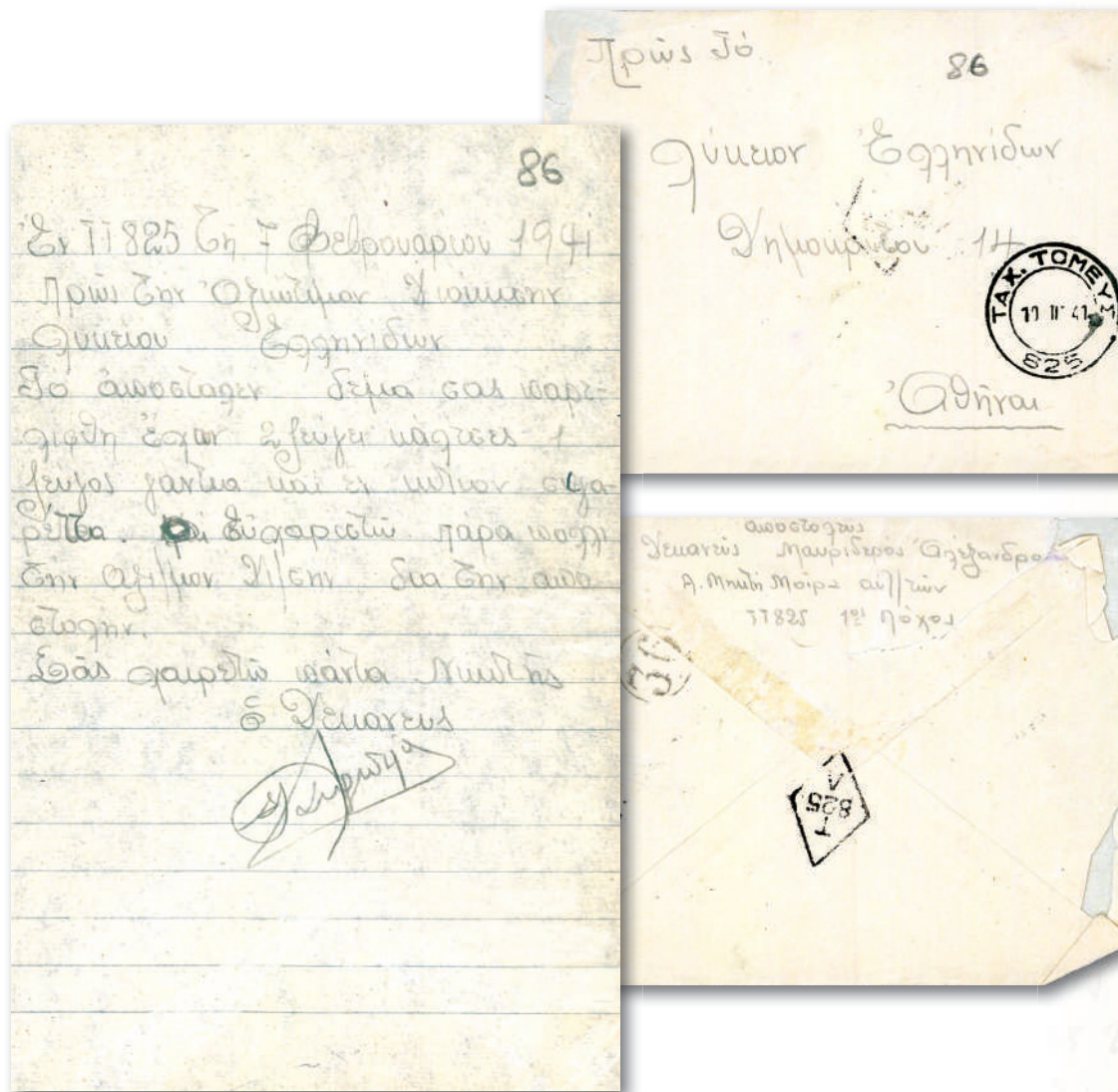
Πο πρώτο δέμα ελάττε την
μαχμονη να κινι σιχλιτε γουδουσε
μιαν σιχτιν στη βαδικη χαρη που νικη
σα στον μαυρο θημα στρατιωτη. Εισθ
θναδαντικχο σιρχοτικχο σιχτιν υφαιθη
δευχτικη μαρτυρη της ηθικης μου
φαντασε σιχτιν νικη απαντικαταβατο
σαν εκδηχηση σιχτιν της θειαν απαντη
αν εδ μια

Πιστω ομι σιχτιν ο στρατο της
μαχης μαρι με σιχτιν το πρώτο στρα-
το μαχμονη ενωνικα τη προσ-
ωδικη μας θα ματορδισωμε ωρεο
έντομα να ενίζουκε το φιδι του
φουσημοσ απιδ σροφραση να χι σιχτιν
το φαρμακη του σιχτιν μαχμο
ερχομας νικηε ωαντα μαχμο
τα σιχτιν για το πρώτο στρα-
των σιχτιν ανακαθη: σιχτιν η πορθη
γρη σαρχηβια για μαχ να μαχ θημη
τε μαδε το σιχτιν η σιχτιν σιχτιν
ο σιχτιν μαχτι της Αθηνικ ωαντα σιχτιν
μαχτι σιχτιν σιχτιν

Στρατιώτης Σαραντής Βασίλης. Π Όρχος Πυροβολικού, 1η Συζυγαρχία.

Στις αρχές Φεβρουαρίου του 1941, οι μονάδες Πυροβολικού της II Μεραρχίας βρίσκονταν στην περιοχή της Μαλεσόβας, νοτιοδυτικά της Κλεισούρας, στο έλεος σφοδρής κακοκαιρίας, με χιονοθύελλες που περιορίζαν την ορατότητα στο ένα μέτρο. Παρ' όλα αυτά, οι επιτυχείς βολές τους εναντίον συγκεκριμένων στόχων έπληξαν σοβαρά τα ιταλικά τμήματα και απέτρεψαν τις επιδρομές τους, επιδρώντας και στο ηθικό των ανδρών τους, όπως διαπιστώθηκε από υποκλαπέντα ιταλικά ραδιοτηλεγραφήματα: «Βαλλόμεθα έξ όλων τών σημείων υπό πυροβολικού», «Η ζωή μας κατέστη κόλασις».

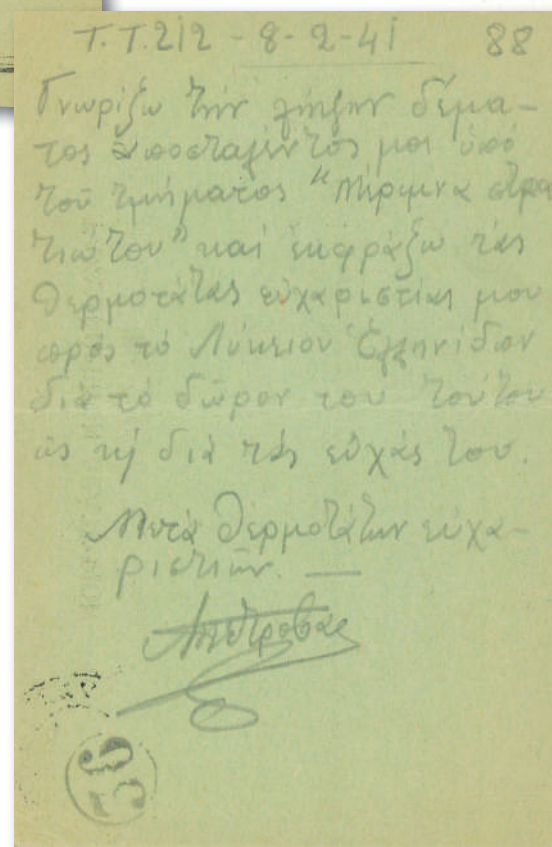

86

Δεκανέας Μαυριδερός Αλέξανδρος. Α' Μικτή Μοίρα Αυτοκινήτων, 1ος Λόχος.

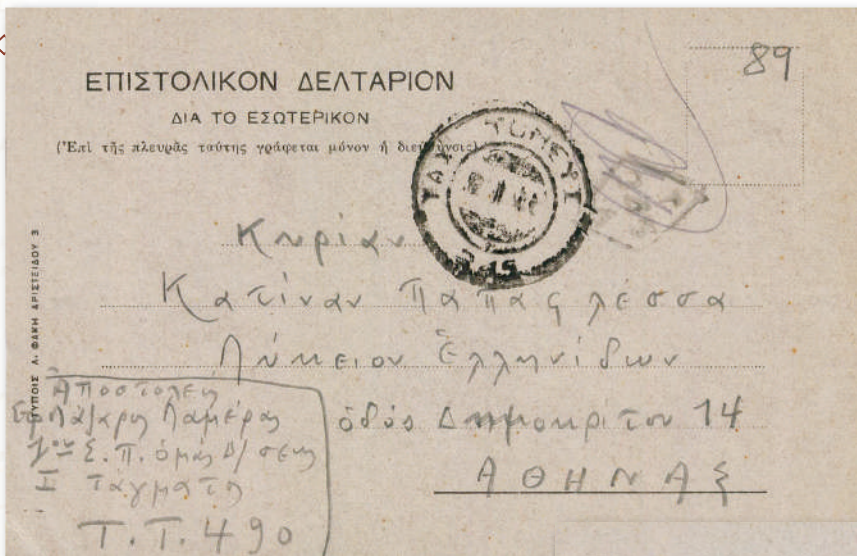
Το ζήτημα της καλής διατροφής απασχολούσε ιδιαίτερα τους άνδρες των μονάδων Αυτοκινήτων, αφού μαγειρεμένο φαγητό («παρασκευασμένον συσσίτιον») λάμβαναν μόνον κατά την παραμονή τους στη μονάδα. Όμως, η διαρκής κίνηση και οι τεράστιες αποστάσεις τούς υποχρέωναν να βρίσκονται μακριά από την έδρα τους ακόμη και για ολόκληρες ημέρες. Υποχρεωτικά, λοιπόν, «κατά τὰς ἄλλας ἡμέρας ἐδίδοντο ἔφεδροι τροφαὶ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον χαλβάς, ἔλαια καὶ τυρός».

Δεκανέας Πέτροβας Ἀγγ. Πυροβολαρχία Επισημάνσεως.

Ο Δεκανέας Πέτροβας είναι ένας από τους τρεις παραλήπτες δέματος από το Λύκειο των Ελληνίδων, οι οποίοι υπηρετούσαν στη συγκεκριμένη πυροβολαρχία (βλ. και αρ. 275, 285). Βάσει του αναγραφόμενου ταχυδρομικού τομέα (T.T. 212) πρόκειται για μονάδα του Γ' Σώματος Στρατού – πιθανότατα υπαγόταν στο Γ' Σύνταγμα Πεδινού Πυροβολικού. Η Πυροβολαρχία Επισημάνσεως περιλάμβανε οπλίτες του Πεδινού Πυροβολικού, οι οποίοι λάμβαναν ειδική εκπαίδευση κατά την περίοδο της πρόσκλησής τους ως κληρωτοί προκειμένου να αποκτήσουν την ειδικότητα αυτή (έφεδροι Πεδινού Πυροβολικού ειδικότητας Πυροβολαρχίας Επισημάνσεως). Ειδική μετεκπαίδευση προβλεπόταν και για τους αξιωματικούς της πυροβολαρχίας. Ενδεικτικά, στις 30 Μαρτίου 1941 η Διοίκηση Πυροβολικού του Γενικού Στρατηγείου διέταξε τη διάθεση εννέα αξιωματικών για εκπαίδευση στο Κέντρο Εκπαιδύσεως Ουλαμών Επισημάνσεως στη Θήβα.

9-2-41

ζεβαστή κυρία.
Έγραβον σήμερα
με χαρά μου το δεμά που
μου έστειλε το ημερίον των
Έλληνιδων ε'σας εύχαριστώ
πέρα πορύ.
Τα μάγγινα που
έγραβα μου ήταν χρησιμα
ε'σ'απαραιτητα ε'σας παρα-
καλώ να εύχαρισήσετε
εμπέρο μου το Σ/αόν Σου-
βούριον των ημερίων ε' την
ένοριαν των Αγ. Διονυσίου
Επίσης ε'σας εύχαρι-
σώ για ε'σας εύχες ε'σας ε'ίθε
να εισακουσθούν ε' να γυρι-
συνε νικηται.
Ε'σας εύχαριστώ
Λάζαρος Λαμέρας

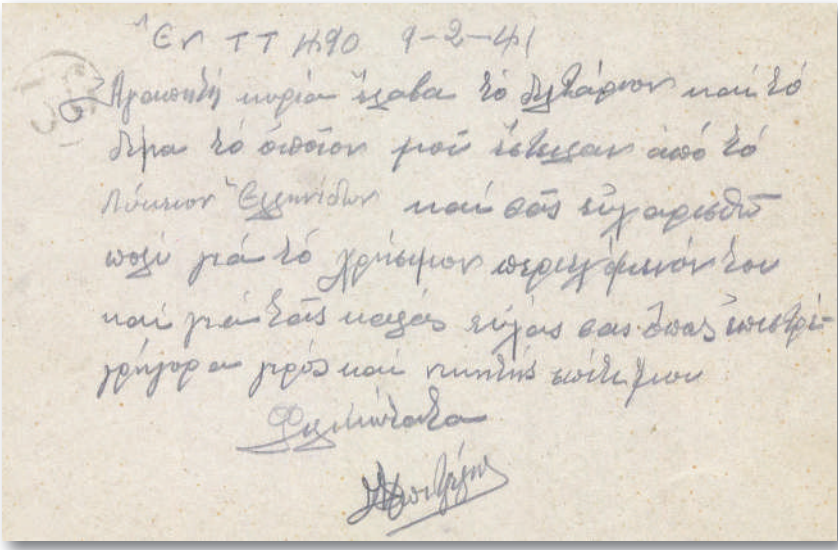
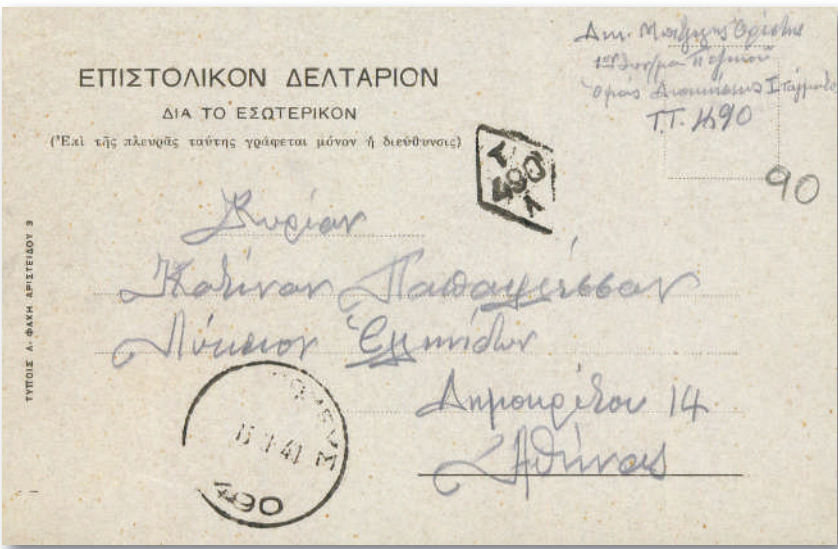
89

Στρατιώτης Λαμέρας Λάζαρος. 1ο Σύνταγμα Πεζικού, Ι Τάγμα, Ομάδα Διοικήσεως.

Η κίνηση των τμημάτων του 1ου Συντάγματος Πεζικού κατά το πρώτο δεκαήμερο του Φεβρουαρίου του 1941, δηλαδή τις ημέρες κατά τις οποίες ταχυδρομήθηκε το δελτάριο, ήταν καθημερινά «προβληματική και περιπετειώδης»: «Αί καιρικοί συνθήκαι δυσμενέσταται. Η πτώσις βροχής συνεχίζεται άνευ διακοπής [...] οί δε άνδρες κεκηκότες εκ των ταλαιπωριών [...] ήσαν ύποχρεωμένοι να βαδίζουν μέσα εις την λάσπην ήτις έφθανε μέχρι του γόνατος και είς τινα σημεία και έτι πλέον».

το πορτοφόλι οί...
 λόν διακόβελον...
 ση...
 εννοούμε και...
 1. και διάφορα...
 ενδοφυλάκων...
 αμοιβή...
 ΖΗΤΩ...
 κυβερνήτης...
 με...
 αρουσίων...
 για...
 ανυπόχρη...
 στα...
 για...
 ανδραγαθών...
 με...
 της...
 εφ' όσον...
 Α.Α.Α.Α...
 φρονησίων...
 με...
 με...

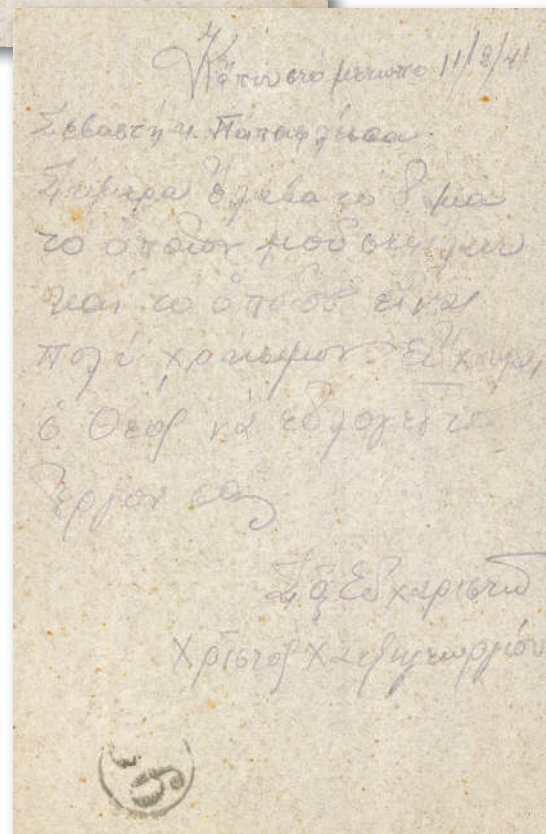
90

Δεκανέας Μπιτζέλης ή Μπιτζέλης Ορέστης. 1ο Σύνταγμα Πεζικού, Ι Τάγμα, Ομάδα Διοικήσεως.

«Λίαν επίπονος» είχε καταστεί η πορεία του 1ου Συντάγματος από την ανυπαρξία δρομολογίων τον Φεβρουάριο του 1941: «Η μοναδική ήμιονική οδός [...] διερχομένη δι' επικινδύνων καί λίαν άποκρήμων διαβάσεων ήτο στενωπάτη, άνηφορική καί λασπώδης. [...] Έτέρα μεγίστη δυσχέρεια ύπήρξεν ή έξ άντιθέτου κίνησις τών έφοδιοπομπών έτέρων μονάδων επί τής αύτης οδοϋ έλλείψει έτέρας, αί δέ φάλαγγες τού Συντάγματος διεκόπτοντο λόγω τής παρεμβολής τών έφοδιοπομπών [...] τάς δέ δυσχερείας επέτεινε έτι πλέον τό σκότος καί ή συνεχής πτώσις βροχής».

μονο...
 μέχρι...
 αν...
 βίβει...
 σω...
 κυ...

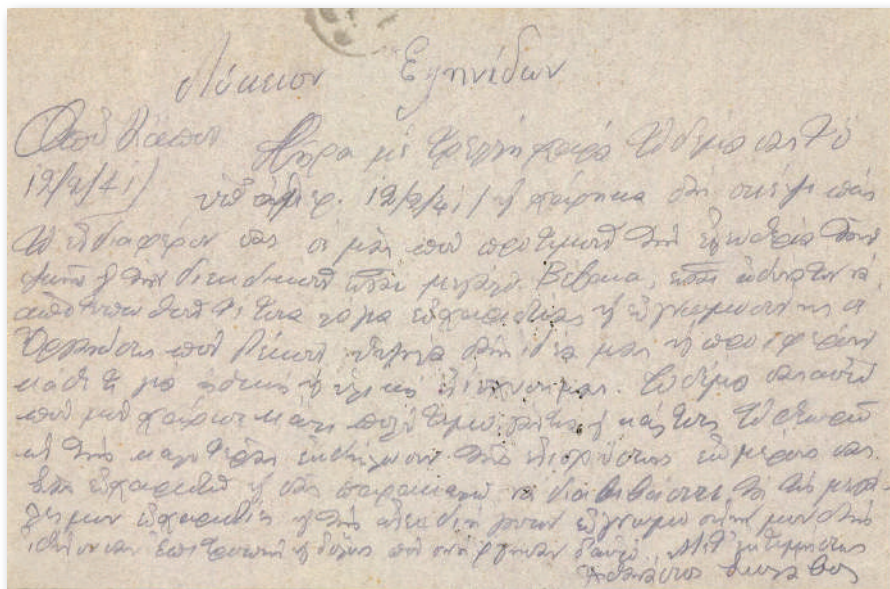
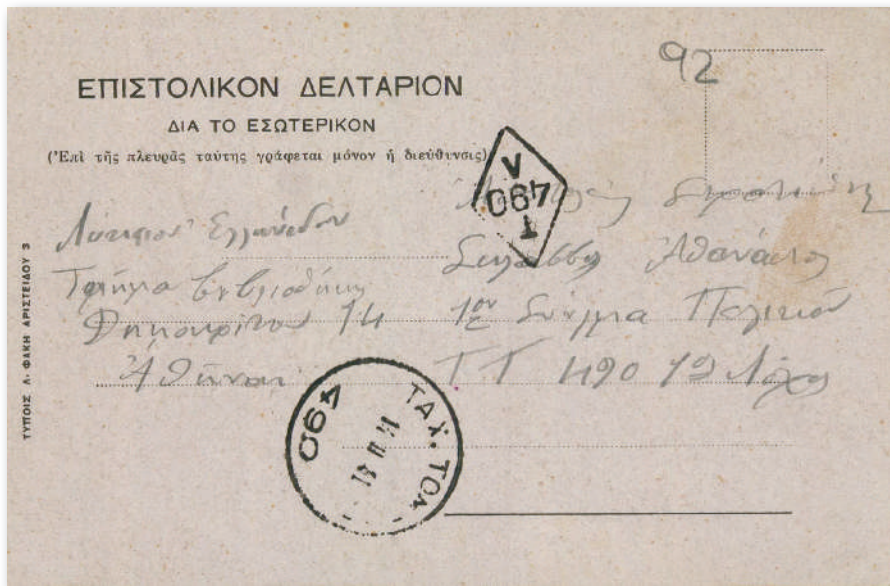
91

Στρατιώτης Χατζηγεωργίου Χρίστος, Σ4 Ορεινό Νοσηλευτικό Τμήμα.

Το Σ4 Ορεινό Νοσηλευτικό Τμήμα συγκροτήθηκε στη Χαλκίδα στις 29 Οκτωβρίου 1940, σύμφωνα με το Σχέδιο Επι-
στρατεύσεως 1939β. Κατά τη συγκρότησή του το κατώτερο προσωπικό αποτελείτο από 16 νοσοκόμους της Α' Μοίρας
Νοσοκόμων από τις περιφέρειες της Πελοποννήσου και από 139 οπλίτες ημιονηγούς των 1ου και 34ου Συνταγμάτων
Πεζικού από την Αττικοβοιωτία. Κατά τις χειμερινές επιχειρήσεις του 1941 η μονάδα διατέθηκε από το Γενικό Στρατη-
γείο για την κάλυψη των αναγκών του Β' Σώματος Στρατού στο Κεντρικό Μέτωπο.

...οι βορνο-
...δυσόβελον αγ
...εσσομοπολιτι
...με και η
...διαγορα κωρικ
...υδρυταις των.
...μας λιουδε
...ΕΠΗΛΕ ΜΑΕ
...ουβερνή της ονωκ
...οι ηρωι οι αυτοι
...ουσιων ενδουσιωδη
...να μωοριου
...και
...ολο κλει και
...για να δηλε
...ουδανυμλον ηυ
...αυρα.
...διν διμυουαν
...μας, μακωρε το
...ουδα ουαριουαουοι.
...ουοι, κωδ φινου
...ουτε ο αυρες της
...ουοη ιουο, και
...την υλνυριαν.

...μονοτα του ωριου
...ου του
...ουοραδου
...ουοι, του Νουκί
...ουοηχαι κωρι

92

Στρατιώτης Σκλάβος Αθανάσιος. 1ο Σύνταγμα Πεζικού, Ι Τάγμα, 1ος Λόχος.

Το διάστημα από 6 έως 12 Φεβρουαρίου 1941 ήταν περίοδος αναμονής για το 1ο Σύνταγμα Πεζικού μέχρι την τελική απόφαση της ιεραρχίας για τον τρόπο διάθεσής του στην πρώτη γραμμή του πυρός. Το σύνταγμα βρισκόταν στην περιοχή Ζερέτσι - Γκόπεσι στην κοιλάδα του ποταμού Δεβόλη «προετοιμαζόμενον», ώστε να είναι απολύτως έτοιμο «εις πρώτην διαταγήν». Κατά το διάστημα αυτό καθημερινά, τόσο το βαρύ πυροβολικό όσο και η αεροπορία του αντιπάλου εκδήλωσαν ζωηρή δράση «πλήν ὅμως ἄνευ οὐδενός ἀποτελέσματος».

93
 Ζ. Ζ. 752 - 12-2-41
 Λίμνος Ξημερίων
 Ζ. Βιθυνίου
 Δημοσίου 14.
 Αθήνας
 Ζήτεια,
 Από κομμάτι ημερίων
 Ξημερίων το δέματά μου και με
 το μαριέμο περιεπεριμένω
 και και μενεύατε με ότι
 έρμύσω όργια να είς ει-
 χαριστίαν, και να είσθενα
 ναρίτω και έρω, ως τότε
 ενταξίτην μου άβγαζώ
 θα έρωι παράμ, ότι είμαι,
 σε σας έρω όνο μου

και να είναι μες όσον
 θέωρε και ναυτοίρη έν-
 ναίμε όποι και κυριόρι
 άριότα, και άουόρι άίφα
 γημε, όσον έρμύσω ό-
 γους και έρμύσω ήνω-
 μένω, ως είς άνθρμύσω,
 έναίτην και ήρωσω και
 άναίτην άναίτην, και
 άουόρι το έρω μου
 Ζη.
 Αίτην και ήρω ήρω να
 είς ήρω μου έρω μαρα-
 γμύσω και ήρω να είς
 ήρω μου.
 Με ήρω μου έρω μου
 Β. Χαμαμαράς

93
 Ζη Ζη 752
 Λίμνος Ξημερίων
 Ζ. Βιθυνίου
 Δημοσίου 14.
 Αθήνας

93
 Ζη Ζη 752
 Β. Χαμαμαράς
 Σ. 12. Μ. Ε. Α.
 Ζ. Ζ. 752

93

Οπλίτης Χαμαμαράς Βασίλειος. Σ12 Μοίρα Ελαφρών Αυτοκινήτων.

Η Σ12 Μοίρα Ελαφρών Αυτοκινήτων συγκροτήθηκε εξ ολοκλήρου από επιταγμένα αυτοκίνητα, «τό 30% επί του συνόλου αυτών εις άθλιαν κατάστασιν». Εισαγόμενα στην Ελλάδα κατά τη δεκαετία του 1920, σχεδόν όλα τα επιταγμένα οχήματα στερούνταν εφεδρικού τροχού, εργαλείων και καλύμματος πήγματος, με αποτέλεσμα να παρακαλύεται σε μεγάλο βαθμό η απρόσκοπτη κίνησή τους. Λόγω παλαιότητας εμφάνιζαν συχνά βλάβες, ενώ η εντατική κίνησή τους καθιστούσε προβληματική την επισκευή τους ελλείψει ανταλλακτικών. Πάντως ατυχήματα δεν σημειώθηκαν εκτός από ελάχιστες ανατροπές κατά τις παγερές ημέρες, απότοκο της παντελούς έλλειψης αντιολισθητικών αλυσίδων.

Ε Λ Λ Α Σ

ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ ΑΤΕΛΕΣ

96

Αποστολέας: Οπλίτης Μεγκλής ή Μεγκλής Αθανάσιος, Τ.Τ. 724

Διεύθυνσις αποστολής: Βαθμός Οπλαίης

Πρός τόν: Μέγιστον Έσραμικόον

Επώνυμον: Μεγκλή

καί ὄνομα: Αθανάσιος

Ενδειξις μονάδος: 13 Μοίρα Βραχυστοφωρέων

Τ.Τ. 724

Εἰς Ἡρώνας.

. . . Θυσίαι, δουλεία, ἡγῶνας γιά τήν Ελλάδα, μ' ἓνα μοναδικό σκοπό: ΤΗ ΝΙΚΗ
καί γι' αὐτήν τὰ πάντα.

22. 724 η 13-2-94

πρὸ
τοῦ μέγιστου ἔσραμικοῦ
Ἡρώνας.

ἀξιωματικὸν ἔγραψα σοὶ ἄπο 5/2/94, εἰς τὴν
σοὺ καὶ εἰς τὸ ἔθνος σοὺ εἰς τὸ ὄνομα
ἐπὶ τὴν ἀντιτάξιν ἀπέναντι. ἔστιν ἀγαθὴ
ὁ δὲ κέραιος ἡ ἀντιτάξις
ἢ ἡμεῖς προσφέρω σοὺ ἡ δὲ ἡμεῖς
βεβαίωσι διὰ τὴν ἑλληνικὴν νίκην

Μετ' ἀποδοτικῆς χαίρειν ἢ
Μεγκλή Αθανάσιος

96

Οπλίτης Μεγκλής ή Μεκλής Αθανάσιος, XIII Μοίρα Τραυματιοφορέων.

Ο αποστολέας του δελταρίου εκφράζει τη συγκίνησή του για την «αύθόρμητο κ' γενναία» προσφορά του Λυκείου, αλλά και τη βεβαιότητά του για την τελική νίκη. Η μονάδα Τραυματιοφορέων στην οποία υπηρετούσε υπαγόταν στην XIII Μεραρχία. Στην περιοχή της, στον Τομέα Πόγραδετς, στις 13 Φεβρουαρίου 1941, ημέρα αποστολής του δελταρίου, σημειώθηκαν μόνο βολές πυροβολικού εκατέρωθεν και οι συνολικές απώλειες ήταν δύο οπλίτες νεκροί, ενώ ένας αξιωματικός και τρεις οπλίτες τραυματίστηκαν.

Αθήναι
 Αθήναι 14-2-41.
 Άρεσκια μου Κοριόσια Δαίρτα
 Έγραβα την καρτα σου η οσοια
 με ευχαρισησε με τα παρα σου
 φορα. μου εκθησασε 1 διημα
 το οσοιον διν εγραβα αυτην
 διου ευρισκουμε στην Πρωτη
 γραμμη σανου τα το φαβυ και
 σου ευχαρισω σου δια την
 παρην σου πρως.
 Όταν με το παρο με αφησαι η
 τυχη να γυρισω σιου τα ερω
 σου ευχαρισω να σου ευχαρισω
 σου κωτια διου η σραφι αυτη
 δην φορα ανακουσμη σου
 διαρατιων.
 Εσασον δι ε
 Γεωργιος Γεωργίου

...μορφή σί βουνου
 ...δυσότατον αγ
 ...ε' αδελφομορτωδη
 ...μυοίμε και η
 ...και διαγορα κωρικ
 ...ωδερυτα' αυ.
 ...μου η και η λιοδε
 ...ΡΗΤΟ η ΕΠΗΛΕ ΜΑΕ
 ...αυθιρνη του ε' νωκ
 ...η σι ηρωι κωι αυτοι
 ...αυτων ενδουσιωδη
 ...για να μωορίσων
 ...αυρημε και
 ...ολο κλει και
 ...τουα για να δηξε
 ...αυθιρνητων η
 ...αυρα.
 ...διν διμνησαν
 ...του, μανωρε το
 ...αδα ενωρησινου.
 ...νοι, κωι φινου
 ...αυτε ο αυρες της
 ...αυροη ιου, και
 ...κωι ενωρησινου.

97 Οπλίτης Πριολής Γεώργιος. 1ο Σύνταγμα Πεζικού, Λόχος Όλων.

Το 1ο Σύνταγμα Πεζικού, όπως και οι υπόλοιπες ελληνικές μονάδες, βρέθηκε αντιμέτωπο από πολύ νωρίς με τον δριμύ χειμώνα του 1940-1941, ο οποίος επέτεινε «έτι πλέον» τις δυσχέρειες των τμημάτων του. Παρ' όλα αυτά οι άνδρες του, «πρός τιμήν» τους, είχαν ενθουσιασμό και ηθικό ακλόνητο. Ο διοικητής του συντάγματος, σε λεπτομερή επιθεώρηση των καταυλισμών, διαπίστωσε το ακμαίο φρόνημα των στρατιωτών, «οὔδεις δέ παρεπονέθη παρ' ὄλον ὅτι καί παράπονα ὑπό τοιαύτας συνθήκας θά ἦσαν δικαιολογημένα».

...μονότα σου ωρτο
 ...αυ σου
 ...αυρα
 ...ου, κωι Νουκ
 ...αυθησινου κωι

ΤΤ 825 14/2/41
 Στελνή μου κυρία
 έχω το δικαίωμα το
 όνομα μου έχω και στην
 και έχω κερφό ταυτίς
 κερφό λαίλους και
 κερφοδίων και γερφό και
 κερφό δουλειά και όνομα
 όλοι ως έχει κερφό
 κερφό και κερφό
 δια την κερφό σου
 κερφό σου ομοίως και
 την κερφό ταυτίς
 έχω και το κερφό
 όλοι 14 2/ και κερφό σου
 κερφό σου και κερφό σου
 κερφό σου κερφό σου
 και κερφό σου
 όλοι κερφό σου Βασίλειος
 Σ Ταυτίς Μηχ ΤΤ 825/2

98 Υπαξιωματικός Κουλουμάς Βασίλειος, Σ' Τάγμα Μηχανικού.

Στο επιτελείο ενός τάγματος Μηχανικού προβλεπόταν να υπηρετούν 6 αξιωματικοί και 36 οπλίτες, προερχόμενοι κυρίως από το Όπλο του Μηχανικού ή τους Σκαπανείς. Οι δύο επιτελείς του τάγματος, έφεδροι αξιωματικοί, έπρεπε να ασκούν το επάγγελμα του πολιτικού μηχανικού στην ιδιωτική τους ζωή, να διαθέτουν εμπειρία και να είναι ειδικευμένοι ο ένας σε έργα οδοποιίας και ο άλλος σε έργα γεφυροποιίας. Αντίστοιχες ειδικότητες, μηχανικών και σκαπανέων, είχαν και οι περισσότεροι άνδρες που υπηρετούσαν στους λόχους οδοποιών και γεφυροποιών του τάγματος.

100

Κώστας από το Μέλιον
2/9/41

Αγαπητέ μου, δεν
με ενθουσίασεν τόσο πολύ
το δέμα το οποίο μου
στέλλεται όσον η πρώτη δι'
έμε έπιστολή, προερχομένη
από ξένους έντελώς εις την
μήμην μου.

Χάρη εις την συνεχών
φιλοτιμίαν σου, δεν μου
έμεινε η ευεργεσία σου
με αλλο εντός δύο
ήμερών σου.

Παύλει τοί μοι δει
πως μόνον την συνεχών
την σου, εαν ανερχομαι

#

μα ευδοκία κατέλασεν
το δέμα το οποίο μου
στέλλεται εις την Β. Αεροπορία
και μακάριον δια
την ιδανικήν σου ενδο-
ξου καριέραν

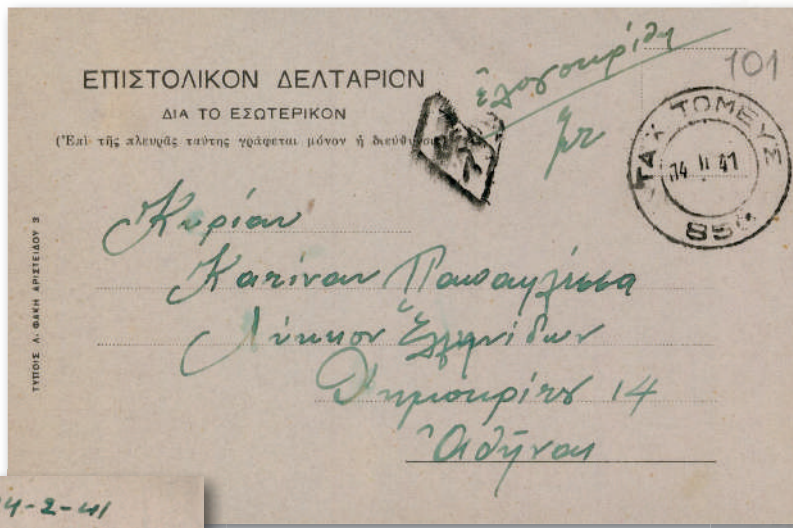
Σας χαιρετώ
με αγάπην
Κώστας

Π.Τ.
Ο δέμας σου τοί
δεν έφθασεν εις
την Β. Αεροπορία
μεχρι σήμερον

Κώστας

100 Σμηγίτης Σπανουδάκης Κώστας. Απόσπασμα Γ.Δ. (Αεροπορία).

«...δέν μέ ένεθουσίασεν τόσο πολύ τό δέμα τό όποιον μου στέλλεται όσον ή πρώτη δι' έμέ έπιστολή, προερχομένη από ξένους έντελώς εις την μήμην μου», γράφει ο σμηγίτης, που ίσως δεν γνωρίζει ότι την πρόταση για την αποστολή του δέματος είχε κάνει στο Λύκειο των Ελληνίδων η μητέρα του. Μονάδες της Αεροπορίας, όπως η δική του, είχαν διατεθεί στον Στρατό Επράς. Μάλιστα στην περιοχή των Τρικάλων, από όπου έχει ταχυδρομηθεί η επιστολή, υπήρχαν βοηθητικά αεροδρόμια.

εν 22 450 27 14-2-41
 αγαπητή κ. Καρίνα
 δίν βρίσκω φόδια αγένιος
 να υπαριστήσω, απ' έπειτα
 να διοαντιώ, την ευνομήν
 εας αυτήν
 ως αναφορά για κίν έργο-
 χήν εας, ήρω ή μοραδτική
 για τὰ χιονοπέδια και
 αδιάβατα βουνά της
 Αλβανίας
 με
 αγαπήτων
 Μοσάντης Γιώργιος
 στρατιώτης
 Η δόνη 22 450

...οποιαδήποτε βουνά
 ...δυσκόλευτον αγ
 ...αδικοπολυτιδή
 ...πρε και η
 ...δυσκόλευ και
 ...ουτὰς των.
 ...μας και λιόδε
 ...το η ΕΠΛΑΕ ΜΑΕ
 ...την ης ο νωκ
 ...οι ηρωι και αυτοι
 ...των ενδοσυνωδη
 ...μα να μορτίουν
 ...ενήργως και
 ...α ολο κέρη και
 ...ενας μα να δηλ
 ...ανδραντων η
 ...με αυτα.
 ...των εν συμφων
 ...ε της, και απε το
 ...ημερα ενεργειαν
 ...αυτοι, και φινω
 ...Αυτω ο απε της
 ...εργου ην, και
 ...την ενδοσυνωδη.

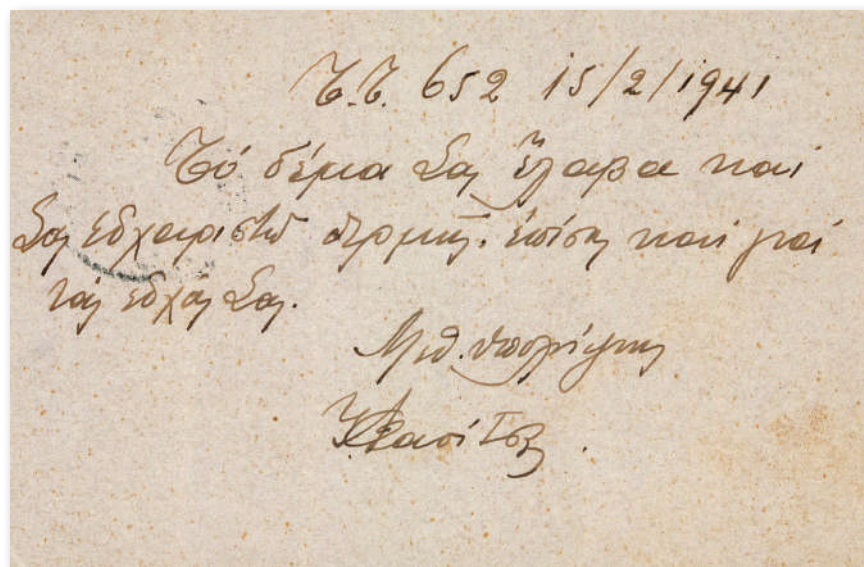
Στρατιώτης Μπακούσης Γεώργιος, Π Λόχος Σκαπανέων.

Η Π Μερραρχία, στην οποία υπαγόταν ο Π Λόχος Σκαπανέων, στις 14 Φεβρουαρίου 1941 βρισκόταν στα «χιονοπέδια και αδιάβατα βουνά της Αλβανίας», όπως γράφει χαρακτηριστικά ο στρατιώτης. Την ημέρα εκείνη συγκροτήθηκε το Τμήμα Στρατιάς Ηλείου, το οποίο είχε ως αποστολή την κατάληψη του στρατηγικής σημασίας λιμανιού του Αυλώνα. Την επομένη, η Π Μερραρχία ανέλαβε την επιθετική ενέργεια προς Λέκλι και Πέστανη, παρά το γεγονός ότι τη νύχτα οι Ιταλοί είχαν βομβαρδίσει σφοδρά τις θέσεις των επιτιθέμενων τμημάτων της.

...μονότα του ώπλου
 ...αυ του
 ...εργου ην
 ...και, του Νουκ
 ...αυτη και

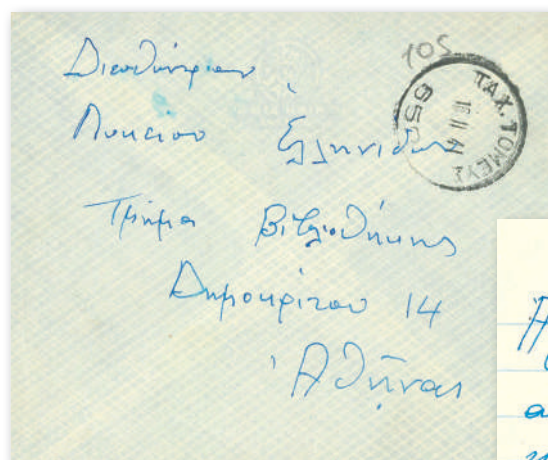

104

Στρατιώτης Φασίτσας Γεώργιος. Σ4 Λόχος Υγειονομικών Αυτοκινήτων.

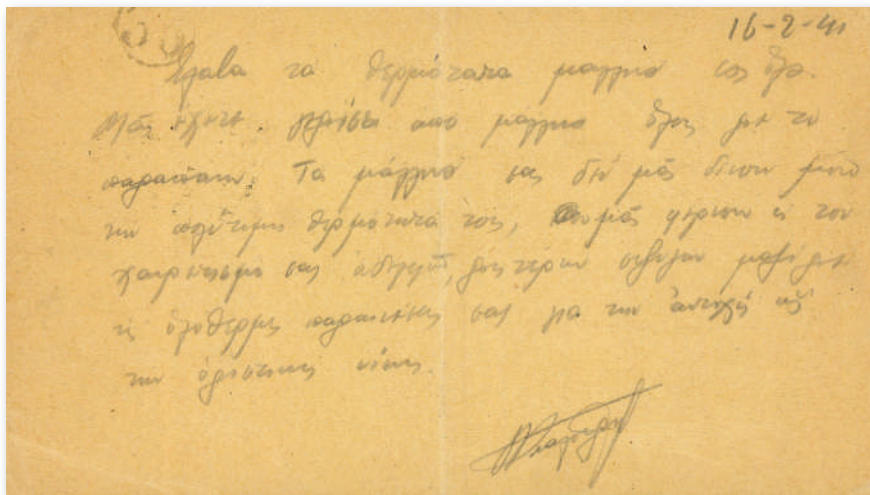
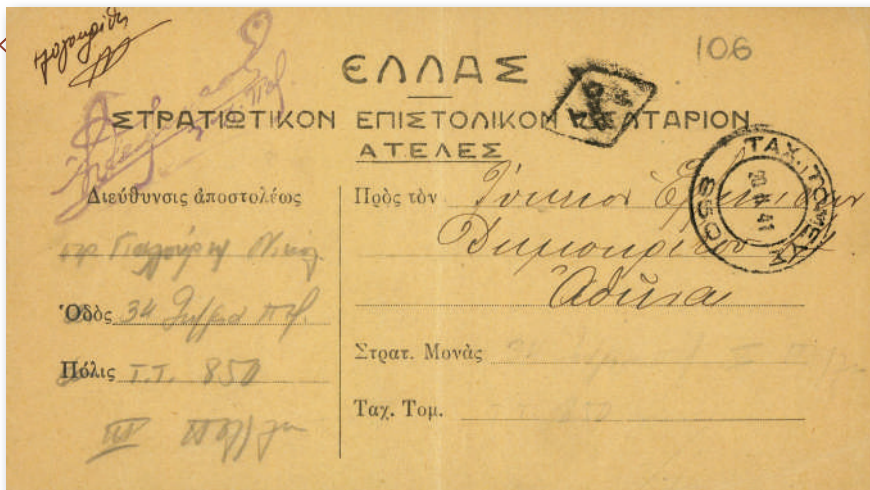
Ο στρατιώτης εκφράζει λιτά τις ευχαριστίες του για το δέμα που του έστειλε το Λύκειο των Ελληνίδων μόλις δέκα ημέρες νωρίτερα, στις 4 Φεβρουαρίου 1941. Υπηρετούσε σε μονάδα Αυτοκινήτων του Β' Ρυθμιστικού Κέντρου, η οποία βρισκόταν στο Αμύνταιο. Όπως έγραφε στην έκθεσή του ο διοικητής του κέντρου, όλες οι μονάδες Αυτοκινήτων είχαν εξαιρετική δράση και παρείχαν πολύτιμες υπηρεσίες «χάρις εις τόν υπέροχον πατριωτισμόν του προσωπικού αυτών επιδείξαντος αξιοθαύμαστον θάρρος, εργατικότητα καί άντοχήν». Μάλιστα, ανέφερε ότι ήταν συχνά τα κρούσματα ψύξεων των οδηγών και των βοηθών, όπως και οι περιπτώσεις που κινδύνευσαν να κατασπαραχθούν από τους λύκους, τους οποίους απομάκρυναν χρησιμοποιώντας τις σειρήνες των αυτοκινήτων τους.

105
 Αξιότιμος Κυρία Διοικητή
 και σάς είναι εύχαρη
 αισιοεξία μερικά φανέλλα
 καμιά γανέττα και δύο
 δώ έχω δεύτερα και δύο
 σας είχε υποχρεωσ.
 εδω βγάδτε και να φοχό κριό
 και αρεσ ανδρειζινα
 Με ιδιαίτερη ευχαρίστηση
 Ανδρέας Τ. Καρανίκας
 Σ 2 Μοίρα, Ελαφρών
 Αυτοκινήτων
 Τ. Τ. 652
 και εάν έχετε και
 κανένα περιοδικώ

Στρατιώτης Καρανίκας Ανδρέας. Σ2 Μοίρα Ελαφρών Αυτοκινήτων.

«...εάν σάς είναι εύκολον άποστείλατε μερικά μάλλινα καμιά φανέλλα καθ' ότι δέν έχω δεύτερα [...] και εάν έχεται και κανένα περιοδικώ». Τα δέματα με τα μάλλινα είδη που έφθαναν στο Β' Ρυθμιστικό Κέντρο στη Φλώρινα, διανέμονταν κατά προτεραιότητα στις μονάδες του μετώπου. Μόνο όταν ο διοικητής διαπίστωνε ότι αυτές είχαν εφοδιαστεί επαρκώς, ενέκρινε τη χορήγηση μάλλινων ειδών στο προσωπικό των μονάδων Αυτοκινήτων και στους οπλίτες οι οποίοι εργαζόνταν στα συνεργεία για τον αποχιονισμό των δρόμων.

106

Στρατιώτης Γιαλούρης Νικόλαος. 34ο Τάγμα Πεζικού, III Τάγμα, III Πολυβολαρχία.

Στις 16 Φεβρουαρίου 1941, το 34ο Σύνταγμα Πεζικού επιχειρούσε στην περιοχή του χωριού Πέστανη, σε ιδιαίτερα δύσβατο έδαφος, καλυμμένο με χιόνι σε μεγάλο ύψος, μέσα σε δυνατή βροχή και πυκνή ομίχλη. Το σύνταγμα είχε ελάχιστες απώλειες, ενώ από την πλευρά των Ιταλών συνελήφθησαν περισσότεροι από 400 αιχμάλωτοι, μεταξύ των οποίων και μερικοί αξιωματικοί. Όμως, παρά τις γενικές δυσκολίες στον ανεφοδιασμό των μονάδων, τα μάλλινα είδη, ειδικά στις μονάδες του μετώπου, παραδίδονταν κανονικά: «Μας έχετε γεμίσει από μάλλινα όλους με τό παραπάνω», αναφέρει χαρακτηριστικά ο Νικόλαος Γιαλούρης.

Νικόλαος Γιαλούρης

Ο Νικόλαος Γιαλούρης υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους Έλληνες αρχαιολόγους. Γεννήθηκε το 1918 στη Σμύρνη της Μικράς Ασίας και το 1922 εγκαταστάθηκε με την οικογένειά του στην Αθήνα. Ολοκλήρωσε τις σπουδές του στη Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών και έλαβε το διδακτορικό του δίπλωμα στη Βασιλεία της Ελβετίας.

Μετά την επιστροφή του στην Ελλάδα διορίστηκε στην Αρχαιολογική Υπηρεσία το 1951, αρχικά ως υπεύθυνος δύο εφορειών αρχαιοτήτων, Ολυμπίας και Πατρών. Διετέλεσε Έφορος Αρχαιοτήτων της Ολυμπίας, υποδιευθυντής και στη συνέχεια διευθυντής του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου (1974-1980) και Γενικός Επιθεωρητής Αρχαιοτήτων και Αναστηλώσεως του Υπουργείου Πολιτισμού και Επιστημών (1977-1981). Από την τελευταία του αυτή θέση πρωτοστάτησε στην ίδρυση της Εφορείας Εναλίων Αρχαιοτήτων και της Εφορείας Σηπλιαολογίας και Παλαιοανθρωπολογίας. Το 1978 εξελέγη έκτακτος καθηγητής στην έδρα Κλασικής Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών και το 1981 αποχώρησε από την ενεργό υπηρεσία.

Διηύθυνε ανασκαφικές και αναστηλωτικές εργασίες σε δεκάδες αρχαιολογικούς χώρους, οργάνωσε σημαντικές εκθέσεις σε μουσεία της Ελλάδας και του εξωτερικού και συνέδεσε το όνομά του με την έρευνα των Ολυμπιακών Αγώνων, καθώς και με την ανασκαφή και την ανάδειξη της Ήλιδας, της διοργανώτριας πόλης των αγώνων κατά την αρχαιότητα. Δημοσίευσε πλήθος μελετών και άρθρων και πραγματοποίησε πανεπιστημιακές παραδόσεις και διαλέξεις σε πολλά πανεπιστήμια του εξωτερικού. Έλαβε σημαντικές τιμητικές διακρίσεις, όπως το παράσημο Ολυμπιακής Διάκρισης της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας, της οποίας διετέλεσε αντιπρόεδρος, και τον τίτλο του Αξιωματικού της Λεγεώνας της Τιμής της Γαλλίας. Απεβίωσε το 2011.

Κατά τον πόλεμο του 1940-1941 ο Νικόλαος Γιαλούρης υπηρέτησε στο 34ο Σύνταγμα Πεζικού. Παρέμεινε στην Αλβανία έως το τέλος του πολέμου και απολύθηκε στις 9 Μαΐου 1941. Για τη δράση του τιμήθηκε με το «αργυρούν αριστείον ανδρείας» και με το μετάλλιο εξαιρέτων πράξεων.

Φωτογραφία του Νικόλαου Γιαλούρη από το ατομικό του βιβλιάριο οπλίτη.

...μορφή σί βουνου
...σε διακόβελον αγ
...σε εδ Κομοροβινδι
...με και η
...και διαγόρα κωρι
...αδρυκας λιν.
...και η και η λίσσε
...RHTO η ΕΠΗΑΕ ΜΑΕ
...αυθιγνή της ε νωκ
...σε ηρωί και αυτοί
...αυτοί ενδουσιώδη
...για να μπορέσουν
...αυτήν και
...σε ολο κέρη και
...της για να δηλ
...αυθιγνυλον ηυ
...δινγνυον
...αίωφε τό
...ερίε ανος.
...ετ γίνω
...αίρες της
...τον, και
...αδρυαν.
...ουτ ώρλο
...ωτ ουτ
...αρχιγοραφει
...ουτ, τον Πουκ
...ουτχαί κωρι

Ε Λ Λ Α Σ

ΣΤΡΑΤΩΤΙΚΗ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ Α' ΕΛΞ

107

652

Διευθυντής αποστολής: Οπλίτης Τεχνίτης
 Βαθμός: Οπλίτης Τεχνίτης
 Επώνυμον: Δημητριάδης
 και όνομα: Δημητριάδης
 Ένδε εις μονάδας: Σ10, Μοίρα ελαφρών αυτοκινήτων
 Τ. Τ.: T.T. 652.

Προς τών: ΛΥΚΕΙΟΝ ΕΜΗΝΙΔΟΝ
οδός Δημοκρατίας 14
 Ελε: Αθήναι

Τό στέμμα σου, Νεοταίτης Ελλάδος, είναι: ΠΙΣΤΙΣ-ΑΓΩΝ-ΝΙΚΗ.
 Ι. ΜΕΤΑΒΑΣ

Προς το σεβατόν μου 16.2.41.
 αγαπημένο μου Τριμαλιό
 «Κέρμα κατ' τον Έβραλιότ»
 έλαβα την κάρτα σας από τής
 5.2.41. με την ειδοποίηση
 ότι μου στείλατε δέμα,
 δια την άρραση αυτήν προς
 έναν άγνωστο, σε σας Έβραλιότ,
 σας ευχαριστώ θερμά το.
 επερίμενα μέχρις σήμερα
 αρα το δέμα δέν αφίχθη
 ακόμα εάν εν το μεταξύ
 ερδή δά σας ιδοείσο.
 Να χαιρετίσεται ενμάρδιος
 ομοίως, ως ανδράμον σε
 από το ασιοέπειον έργου.
 Σας χαιρετώ μέγα σεβασμό
 Οπλίτης Τεχνίτης
 Δημήτριος Δημητριάδης

107

Οπλίτης - Τεχνίτης Δημητριάδης Δημήτριος, Σ10 Μοίρα Ελαφρών Αυτοκινήτων.

«Έλαβα την κάρτα σας από τής 5.2.41. με την ειδοποίηση ότι μου στείλονται δέμα [...] επερίμενα μέχρις σήμερα αρα τό δέμα δέν αφίχθη ακόμα». Η καθυστέρηση στην παράδοση των δεμάτων με τα μάλλινα είδη ήταν ένα από τα προβλήματα που αντιμετώπισαν τα κέντρα εφοδιασμού του στρατού, ειδικά κατά τους πρώτους μήνες των επιχειρήσεων και οφειλόταν κυρίως στις σιδηροδρομικές μεταφορές. Με την πάροδο του χρόνου τα προβλήματα αντιμετωπίστηκαν και η διανομή των μάλλινων ειδών στους στρατιώτες γινόταν γρήγορα και με δίκαιη κατανομή μεταξύ των μονάδων.

το πορφυρό οίον
λόν διζόβελον
ση ε' εδκουρολυ
ενυγούρε και
1. να διάφορα
αυδερυάσ λιν.
αυούιι και
2ΗΤΩ ε' ΕΠΛΑΕ
κλυθρη' της
μαί οί ήρωί
αρουσίω
ν γιά νά
αυούργης
α ολό χίρι
α' μιας
αυδανυμλον
μικροία.
δολ δίν
'ες της,
'φροδ
'φροί, νύ
1Α.λιν
φρονοή
νύ λιν

109
Τ.Ζ 712 In 17 Φεβρουάριον 1941 Μεσοση ελληνική Αλβανία
Αξιότιμη κυρία Παπαφίλια Κοζμική ως απασχλημένη θύρα
μας και όλα τα κείματα φιλική χειρτά
για τη παρούσα μου κατάσταση ως κερών γροβών των Αλβανών
τα δέχεται και να μην την αφήνουν να μην αποβιγνται περιχόι
Καζών / Ζυγών Φανία Μαζία δ' Κορζίνα γραφί και μικροί
φροσι δια την ανήλικον και γχοροι να ως εκχαριστέως
ότα το ενδιαφέρον ως και την φρονείδα προς
και να μην προμηθισται ως πραγματοποιήσεται
σει και ως τα μεσοσηδών οίη η γλάς
φειρμαί κυρία μου πόνου χαρών
εδώ και η γλάς γραφί τον
ηρεί Αλβανία που κερζομεθα
μα η παροία δία
εξήκως
κωφίτη
μής και η
μια παρκενία
αλλά
προς να
παιδιά
φεται
και
Μαζία
αρχογόντα
για

109

Στρατιώτης Παπάς Σπυρίδων. Ανεξάρτητο Τάγμα Προκαλύψεως Δελβινάκιου.

«...σας άπαντω κατω απο εναν βραχον καμουφλαρισμένος απο την θεαν των Ιταλων ινα μην τούς φοβισω δια της παρουσίας μου Σεβόμενος την σκεψιν των ότι καλλα ηλθον στην Αλβανια μέ ποιόν όμως τροπον θα μπορεσουν να φυγουν οί παλιοφρατελοι...». Ο στρατιώτης Παπάς υπηρετούσε στο Τάγμα Προκαλύψεως Δελβινάκιου, το οποίο από τον Ιανουάριο του 1941 αποτέλεσε το II Τάγμα του νεοσυγκροτηθέντος 85ου Συντάγματος Πεζικού, όπως φαίνεται και στη δεύτερη, εξίσου μακροσκελή επιστολή του προς το Λύκειο (αρ. 339). Το διάστημα από Ιανουάριο μέχρι Μάρτιο του 1941 η μονάδα παρέμεινε στην περιοχή του Μάλι Σπατ, όπου οι μαχητές ήταν υποχρεωμένοι να βρίσκονται διαρκώς σε συναγερμό, ημέρα και νύχτα, «εις τά χαρακώματα, υπό τό δριμύτατον εκείνο ψύχος», σιτιζόμενοι «μόνο μέ συντετηρημένας τροφάς».

μονόια
μάρτι
αν
βίβει
μωτή

ο πορνή σί βουν
 λόν διζόβελον η
 ση ι' εδκουρομυδι
 εννηοίμε και ι
 1. και διαγορα κυρ
 ανδρωταίς κυν.
 αμοίη και ης και
 ΖΗΤΩ Η ΕΛΛΑΔΕ
 κυβερνήτης ο νω
 με οι ηρωί και αι
 αρωτοίν ενδουσιώδ
 ην για να μπορέ
 ανυέργεις και
 χα στο χέρι και
 α' μιας για να δη
 ανδρανυμλον η
 μακρυνά.
 δος εν διμνησι
 es της, και ημε
 ηφια ενερύη αω
 εφνοι, και βίνω
 Α.Α.Α.Α. ο βερς της
 φιοσμοίον, και
 ην την ελνυερίαν.

**ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ
ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ**

Διά τὸ Ἐσωτερικόν

Ἄνεκτος
διὰ τὸς ἀλλη-
λογραφεύτας
μέ στρατιωτι-
κούς τομείς

Πρὸς τὸ Πύριον Ἐγγυητῶν
 Μέριμνα Βραβείου
 ὁδὸς Συμοριῶν 14

Ἀθήνα

T.T. 732 η 17-2-41 ¹¹⁰

Πρὸς τὸ Πύριον τῶν
 Ἐγγυητῶν
 Σὲ συχαριστῶ πολύ διὰ τὸ
 δῶμα καὶ τὴν καὶ λαμβάνω
 καὶ μὲ εὐχαρίστη.
 ἔμαι ἐνερύη αω διότι θῆσα
 καὶ τὰ ὄσα εἶναι ἢ εἰ ἔγγυη-
 τωίη ἐργασίη ἐν τῷ τῷ
 ἄνωμαίς καὶ Παλιῶν.
 με τὴν δόξα καὶ με τὴν δόξα
 καὶ Θεοῦ δὴ γινώσκω Νικηταί
 εἰ τὴν αἰτία καὶ.

Θεμετίως
 Ἰωάννου Ἰωάννης
 Δ1 Πεδινὸς Νοσηλευτικὸς
 T.T. 732.

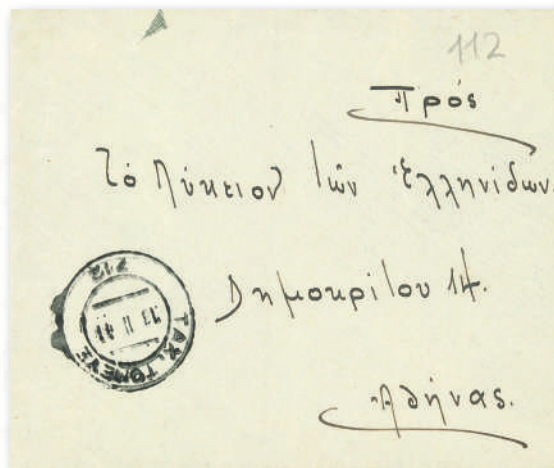
110

Δεκανέας Ιωάννου Ιωάννης. Δ1 Πεδινό Νοσηλευτικό Τμήμα.

Η ανάπτυξη χιλιάδων νέων κλινών για την κάλυψη των υγειονομικών αναγκών του στρατεύματος είχε ως απότοκο την έλλειψη υλικών νοσηλείας όπως κρεβάτια, κλινοστρωμένες, προσκεφάλια, σεντόνια, κελύφια κ.λπ. Η εξασφάλιση του απαραίτητου εξοπλισμού κατέστη δυνατή χάρη στις επιτάξεις, την εκμετάλλευση βιομηχανικών και άλλων πόρων, καθώς και τον πατριωτισμό των Ελλήνων, οι οποίοι έσπευσαν να προσφέρουν «οὐ μόνον τά πλεονάζοντα κλινοσκεπάσματα των καί εἶδη ἱματισμοῦ των, ἀλλά καί αὐτάς τὰς προίκας τῶν θυγατέρων των».

μονό...
 βίβει, τοῦ Πυρι
 σωτήρα ἡ κυρί

112

17. Φεβρουαρίου 1941.

Προς το Ηύκειον Ιών Έλληνας.
 Δημοκριτου 14.
 Αθήνας.

Όπως άπορούσθε έχετε το δέμα σας και μου έπροσένησεν με φάχνη χαράν ιδίως για το σοχίλιμον για μένα ωριεχόμενόν που άπολεχούμενον έυλων καλωδι ειδών 1 βούφος κάρτες, 1 βούφος φάτλια, 1 κουκούρα, 1 φανέρια και 2 Μανήλια.

Δέν δύναμαι ωρα να εύχαριστήσω το Ζύκειον Έλληνας το έσοιον καίτοι μαυράν εύρισόμενον προσφέρει καί αλλο σοχίλιμον έσοικεσαν για τον κοινόν άφώνων έσοιον διεξάφωμεν καλά του άνάνδρου.

εξοχέως δέ εφανάθη ότι ή δύνατο εντός όβίφων ώρων δά εύρισετο ες το πηλόν μας άείν. Αλλά φεί ή φυσικη ή ώρα καί έν δά άρχισουν να κέρουν το μωάνιους.

Με έσοικων εύχαριστώ.

Ε.β. Γ. έ. Γουμάς

112

Υπαξιωματικός Πέγκας Σωκράτης. VIII Ομάδα Αναγνωρίσεως.

Τον Φεβρουάριο του 1941 τη διοίκηση της VIII Ομάδας Αναγνωρίσεως ανέλαβε ο Υπίλαρχος Ανδρέας Καλλίνσκης. Μετά τη γενική συνθηκολόγηση της 23ης Απριλίου 1941, μόλις πληροφορήθηκε ότι «τό πολεμικόν ύλικόν θά παραλαμβάνετο παρά των Γερμανών» και ότι οι Έλληνες αξιωματικοί θα θεωρούνταν αιχμάλωτοι πολέμου, ανέφερε στον διοικητή της μεραρχίας ότι «θά έδιδεν έλευθερίαν κινήσεως εις πάντας ύπ' αυτόν, αυτός δέ ό ίδιος θά έπεχείρει να φθάση όπου τής Έλληνικής Γής ύπήρχον άκόμη στρατεύματα μαχόμενα κατά του έχθρου». Λίγο αργότερα διέταξε την καταστροφή «διά του πυρός» των αρχείων της Ομάδας Αναγνωρίσεως.

Τα μάλλινα είδη

Λόγω της πρόωρης κακοκαιρίας του 1940-1941, από τις πρώτες εβδομάδες των επιχειρήσεων άρχισαν να καταφθάνουν στο μέτωπο δέματα με πλεκτά ρούχα από τις στρατιωτικές υπηρεσίες και από διάφορες οργανώσεις. Για την ομαλή διεξαγωγή της διανομής τους και ταυτόχρονα για την κάλυψη των πραγματικών αναγκών των στρατιωτών, το Γενικό Στρατηγείο έδωσε βάρος στην παραγωγή συγκεκριμένων μάλλινων ειδών.

Προέταξε ως πιο επείγουσα την αποστολή καλτσών, καθώς το μεγαλύτερο μέρος των κρουοπαγημάτων παρουσιαζόταν στα κάτω άκρα, και κατά δεύτερο λόγο γαντιών, κυρίως για τους οδηγούς, τους ημιονηγούς και άλλες ειδικότητες. Παράλληλα, προκειμένου να επιταχύνεται η παραγωγή των πλεκτών και να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του στρατού, απηύθυνε σχετική έκκληση μέσω του ραδιοφώνου και έδωσε ειδικές οδηγίες πλεξιματος: τα γάντια μπορούσαν να κατασκευάζονται με τρία δάκτυλα, για τον αντίχειρα, για τους τρεις μέσους και για το μικρό δάκτυλο, ενώ οι κάλτσες πλέκονταν σε δύο τμήματα, ένα σωληνωτό που περιέβαλλε την κνήμη και ένα που κάλυπτε το κάτω μέρος του ποδιού.

Με τον τρόπο αυτό, ήδη από τον Νοέμβριο του 1940, είχε εξασφαλισθεί η ημερήσια παραγωγή 15.000 ζευγών μάλλινων καλτσών στην Αθήνα και 5.000 στις υπόλοιπες πόλεις. Η ποσότητα αυτή αυξήθηκε σταδιακά, καθώς σχεδόν όλες οι Ελληνίδες έπλεκαν καθημερινά κάλτσες για τους άνδρες στο μέτωπο. Παράλληλα, η ιδιωτική πρωτοβουλία κάλυψε το μεγάλο κενό στον εφοδιασμό του στρατού και σε άλλα μάλλινα είδη, ιδιαίτερα μετά τη σχετική ραδιοφωνική έκκληση. Συνολικά, μαζί με τα μάλλινα που παραδόθηκαν από την αγγλική Επιμελητεία, καλύφθηκαν σχεδόν στο σύνολό τους οι ανάγκες των ανδρών του μετώπου: 119.697 κολόβια, 1.365 φανέλες, 23.722 καλύμματα κεφαλής, 4.325 ζεύγη γαντιών και 3.440 περιλαίμια.

Γυναίκες πλέκουν μάλλινα είδη για τους Έλληνες στρατιώτες (Φωτογραφικό αρχείο ΓΕΣ/ΔΙΣ)

«Η πρώτη χιών ήρχισε νά πίπτη τήν 1 Νοεμβρίου 1940. Από τής χρονολογίας ταύτης τό ψύχος κατέστη δριμύ. Το Σώμα έζητοῦσε από τής αρχής τοῦ πολέμου τήν έγκαίρον αποστολήν μαλλίνων ειδῶν. Δυστυχῶς ἡ αποστολή έβράδυνε. Από τῶν μέσων Δεκεμβρίου ήρχισε ἡ παραλαβή μικρῶν τινων ποσοτήτων. Από ἡμερῶν ἤδη εἶχον σημειωθῆ τά πρώτα κρούσματα κρουοπαγημάτων. Κατά τήν ἐποχὴν ἐκείνην [...] λόγω αποκλεισμοῦ τοῦ Πισοδερίου, ἡ ἀναμονή καθ' ἐκάστην, ὡς ἐπί τό πολύ ματαία, μαλλίνων ειδῶν, κατέστη ἀγωνιώδης. Κατά τās μακράς νύκτας τοῦ ἀλβανικοῦ χειμῶνος ὁ Ἐπιμελητής τοῦ Σώματος ἀγρυπνοῦσε μέ τήν ἐλπίδα νά ἀκούσῃ τόν θόρυβον τῶν καταφθανόντων αὐτοκινήτων ἐφοδιασμοῦ. Τήν αὐγήν ἡ πρώτη ἀγωνιώδης ἐρώτησις τοῦ Στρατηγοῦ Διοικητοῦ τοῦ Σώματος ἦτο ἂν ἔφθασαν κατά τήν νύκτα μάλλινα είδη. [...] Καί ὅταν ἔφθανε μικρός τις ἀριθμός, ἡσθάνετο εὐχαρίστησιν νά ἐνεργῆ προσωπικῶς μετά τοῦ Ἐπιμελητοῦ τήν κατανομήν εἰς τās Μεραρχίας...» (Απόσπασμα από την έκθεση της Διεύθυνσης Επιμελητείας του Γ' Σώματος Στρατού).

Ε Λ Λ Α Σ

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ
ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΟΝ ΔΕΛΤΑΡΙΟΝ ΑΤΕΛΕΣ

<p>Διεύθυνσις αποστολής:</p> <p>Βαθμός <u>Οπλίτης</u></p> <p>Επώνυμον <u>Μεγκλής</u></p> <p>και ὄνομα <u>Αθανάσιος</u></p> <p>Ενδείξις μονάδος <u>XIII Μοίρα</u></p> <p>Τ.Τ. <u>Τραυματιοφόρον</u></p>		<p>Πρὸς τὴν</p> <p><u>Πύλον Ἐπιπέλας Ἀθηνῶν</u></p> <p><u>Ὁδὸς Δημοκρατίας Ἀρ. 14</u></p> <p>Εἰς <u>Ἀθήνας</u></p>
--	--	--

ΤΟΜΕΑΣ
Α
1941

. . Θυσίαι, δουλεία, ἀγώνας γιὰ τὴν Ἑλλάδα, ἓν ἕνα μοναδικὸ σκοπὸν: ΤΗ ΝΙΚΗ
καὶ γι' αὐτὴν τὰ πάντα.

I. ΜΕΤΑΞΑΣ

113

Ἐρ. Μεσοῖο τῆ 17-2-41

Πρὸς τὴν Λυσιστὴν Σιμησιὴν Πύλον Ἐπιπέλας εὐχαί
τὸ θεμελιώδες Σιμησιὴν Καχίνας Προσώπων ὡσὺ
ἐπρόστατε δια μετ' ἑαυτὸν τὸ Σιμησιὴν καὶ ἐὰς
ἀδελφὸν Σιμησιὴν Δευτεραίου ἀποστολῆς καὶ ἐὰς
καὶ ἀποφορῶν ὡσὺ τὸ ἔπισημον ἄως χερσὶ
καὶ μετ' ἑαυτὸν ὡσὺ τὸ ἔπισημον ἄως χερσὶ
Μεγκλῆς Αθανάσιος Τ.Τ. 724 Μοίρα
Τραυματιοφόρον

113

Οπλίτης Μεγκλής ἢ Μεκλής Αθανάσιος, XIII Μοίρα Τραυματιοφόρων.

Το κατώτερο υγειονομικὸ προσωπικὸ αποτελοῦνταν συνήθως ἀπὸ ἐφεδρὸν στρατιώτες, οἱ περισσότεροὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους δὲν εἶχαν κατάλληλη ἐκπαίδευση ἢ ἦταν μεγάλης ηλικίας. Ἐπίσης, σε πολλοὺς υγειονομικοὺς σχηματισμοὺς, καὶ ἰδιαιτέρως ἐν τῶν Μοίρων Τραυματιοφόρων, δὲν ὑπῆρχε ὁ προβλεπόμενος ἀπὸ τὴ σύνθεσιν ἀριθμὸς νοσοκόμων καὶ τραυματιοφόρων, ἐξαιτίας τῶν ἀπωλειῶν κατὰ τὴς ἐπιχειρήσεις. Ἡ κάλυψιν τῶν κενῶν γινόταν μετὰ στρατιώτες ἀπὸ τὰ ἔμπεδα, χωρὶς ἐιδικὴς γνώσεις καὶ σχετικὴ προεκπαίδευση. Ἡ λύσιν ἐν τῶν ἐλλείψεων ἦταν ἡ ἐξαντλητικὴ ἐργασία τοῦ προσωπικοῦ, ἐνῶ ἐν πολλὰς περιπτώσεσιν χρεὴν τραυματιοφόρων ἀναλάμβαναν οἱ χωρικοὶ τῶν κατὰ τόπους περιοχῶν καὶ οἱ ἠμιονηγοὶ τῶν κλιμακίων ἀνεφοδιασμοῦ τῶν μονάδων.

114

2η Πυροβολαρχία
1941

Κυρία παραγγελία.

Σει ευχαριστώ πολύ για τα
δώρα που μου έστειλατε
ήφελος. Δείνω αμέσως
απάντηση με την
δωρεάν επιστολή.

Σει πολύ ευχαριστώ και
για παρακαλώ πολύ
είναι δυνατό να μη
για, κυρία, ελάτε διαστ.
ταυτό. Κυρία παραγγελία.
Δείνω την ευχαριστία.

Μετ' ευφροσύνης
Χαράλαμπος
Αλατζάς.

179

... οί βο...
... δ...
... ε...
... κ...
... λ...
... μ...
... ν...
... ο...
... π...
... ρ...
... σ...
... τ...
... θ...
... δ...
... κ...
... λ...
... μ...
... ν...
... ο...
... π...
... ρ...
... σ...
... τ...
... θ...

Στρατιώτης Αλατζάς Χαράλαμπος. 2η Πυροβολαρχία (πιθανότατα μονάδα της II Μεραρχίας Πεζικού).

Στις αρχές Φεβρουαρίου του 1941, οι μονάδες Πυροβολικού της II Μεραρχίας υποστήριζαν τις ενέργειες των τμημάτων Πεζικού, στην περιοχή Κλεισούρα - Γκρόππα - Πέστανη. Όπως κατέγραφε ο διοικητής Πυροβολικού της μεραρχίας, Συνταγματάρχης Χρήστος Μαντάς, οι βολές υπήρξαν ολέθριες για τον εχθρό, «ώστε ούτος να παραλύση από της πρώτης στιγμής του αγώνος». Μάλιστα, επισήμαινε την «τρομακτική» αποτελεσματικότητα των πυρών πυροβολικού «βάλλοντος εκ των νώτων του έχθρου καί πόσον σπουδαίον είναι να έπιζητή τις, ιδία διά τό όρειβατικών Πυρ/κόν, γά τό τάσση εις τοιούτου είδους θέσεις (πλευρά ή νώτα του έχθρου)».

... ο...
... π...
... ρ...
... σ...
... τ...
... θ...
... δ...
... κ...
... λ...
... μ...
... ν...
... ο...
... π...
... ρ...
... σ...
... τ...
... θ...

εν Αθήναις 14/2/41
 εγώ και ηί δίου
 δάμνη και ειδάμνη
 και ηί δίου δαυλίμνη
 και ηί δίου ευχαρίστου
 Περικίου
 ηί δίου
 ηί δίου

Οπλίτης Σταυρόπουλος Νικόλαος. 2ος Λόχος Αρτοποιών.

Ο οπλίτης που έγραψε τη σύντομη ανορθόγραφη επιστολή υπηρετούσε στον 2ο Λόχο Αρτοποιών, ο οποίος είχε συγκροτηθεί στην Πάτρα. Στις αρχές Νοεμβρίου του 1940 ο λόχος μεταφέρθηκε στο Αμύνταιο της Φλώρινας και τον Δεκέμβριο προωθήθηκε στην Κορυτσά. Εγκαταστάθηκε εκεί και παρασκεύαζε καθημερινά μεγάλες ποσότητες άρτου για τις ανάγκες των μαχόμενων μονάδων, χωρίς διακοπή μέχρι τις 15 Απριλίου 1941, οπότε διατάχθηκε να υποχωρήσει μαζί με τα υπόλοιπα τμήματα του στρατού.

115